

Εργαστήριο

Οικονομικής του Διεθνούς Εμπορίου

**Κεφάλαια 5 και 6:
Το Πρότυπο Υπόδειγμα και οι Επεκτάσεις του**

Από τον κ. Ohlin ...

στους επιγόνους ...

Vernon

Bhagwati

Krugman

Helpman

Grossman

Επιμέλεια Δημήτρη Σκούρα

Πάτρα 2008

1. Γλωσσάριο

Κοινωνική καμπύλη αδιαφορίας (Community indifference curve)	Μια αναπαράσταση του γεωμετρικού τόπου των διαφορετικών συνδυασμών δύο αγαθών που δίνει στην κοινωνία (χώρα) το ίδιο επίπεδο ευημερίας.
Καμπύλη διάθεσης (Offer curve)	Για ένα υπόδειγμα δύο αγαθών, είναι η καμπύλη που δείχνει την ποσότητα του αγαθού που μια χώρα θα εξάγει για την ποσότητα του αγαθού που εισάγει.
Ανισομερής μεγέθυνση (Biased growth)	Η μετατόπιση της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων μιας χώρας που παράγει δύο αγαθά προς τα έξω περισσότερο προς την παραγωγή του ενός αγαθού παρά προς την παραγωγή του άλλου αγαθού.
Εξαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση (Export biased growth)	Η ανισομερής μεγέθυνση προς την παραγωγή του αγαθού που η χώρα εξάγει.
Εισαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση (Import biased growth)	Η ανισομερής μεγέθυνση προς την παραγωγή του αγαθού που η χώρα εισάγει.
Εξαθλιωτική μεγέθυνση (Immiserizing growth)	Μια σπάνια κατάσταση κατά την οποία η εξαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση μιας πολύ φτωχής χώρας μπορεί να οδηγήσει σε τέτοια επιδείνωση των όρων εμπορίου που η χώρα θα ήταν καλύτερα να μην αναπτυσσόταν καθόλου.
Αποτέλεσμα υποκατάστασης (Substitution effect)	Το αποτέλεσμα υποκατάστασης είναι μια μεταβολή στην σχετική τιμή που αλλάζει την κλίση της γραμμής του εισοδηματικού περιορισμού αλλά αφήνει τον καταναλωτή (ή την κοινωνία) στην ίδια καμπύλη αδιαφορίας. Ο καταναλωτής (ή η κοινωνία) θα υποκαταστήσει το αγαθό που ακριβαίνει.
Αποτέλεσμα εισοδήματος (income effect)	Είναι το αποτέλεσμα της μεταβολής της σχετικής τιμής στις ποσότητες ζήτησης των αγαθών λόγω μεταβολής του πραγματικού εισοδήματος που προέρχεται από την μεταβολή στη σχετική τιμή.

Μεταβίβαση εισοδήματος (Transfer payment)	Η μεταβίβαση είναι πληρωμή από μια χώρα σε μια άλλη σαν δώρο ή βοήθεια ή αποζημίωση και όχι σαν αγορά αγαθών ή υπηρεσιών και δεν δημιουργεί καμιά υποχρέωση.
Οριακή ροπή για κατανάλωση (Marginal propensity to consume)	Η αύξηση στην κατανάλωση (σε αντίθεση με την αποταμίευση) που θα επέλθει από μία μικρή (οριακή) αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος.
Δασμός εισαγωγών (Import tariff)	Ένας φόρος σε εισαγόμενο αγαθό.
Επιδότηση εξαγωγών (Export subsidy)	Μια πληρωμή σε ντόπιους παραγωγούς που θα τους επιτρέψει να μειώσουν την τιμή του αγαθού ή της υπηρεσίας τους στους ξένους αγοραστές.
Κατανομή εισοδήματος (Income distribution)	Μια περιγραφή των μερών (κομματιών) ενός πληθυσμού που βρίσκονται σε διαφορετικά εισοδηματικά επίπεδα.
Παράδοξο Metzler (Metzler paradox)	Η περίπτωση κατά την οποία ένας δασμός εισαγωγής μπορεί να μειώσει την σχετική τιμή του εισαγόμενου αγαθού. Αυτό συμβαίνει όταν οι διεθνείς τιμές μειώνονται περισσότερο από το μέγεθος του δασμού.
Οικονομίες κλίμακας (Economies of scale)	Η κατάσταση στην οποία η παραγωγή είναι τόσο αποδοτικότερη όσο μεγαλύτερη είναι η κλίμακα στην οποία λαμβάνει χώρα η παραγωγή αυτή.
Εξωτερικές οικονομίες κλίμακας (External economies of scale)	Η κατάσταση στην οποία το κόστος ανά μονάδα προϊόντος εξαρτάται από το μέγεθος του κλάδου και όχι απαραίτητα από το μέγεθος της επιχείρησης.
Εσωτερικές οικονομίες κλίμακας (Internal economies of scale)	Η κατάσταση στην οποία το κόστος ανά μονάδα προϊόντος εξαρτάται από το μέγεθος μιας μεμονωμένης επιχείρησης και όχι απαραίτητα από το μέγεθος του κλάδου.
Μονοπωλιακός ανταγωνισμός (monopolistic competition)	Δομή αγοράς στην οποία υπάρχουν πολλοί πωλητές που ο καθένας παράγει ένα διαφοροποιημένο προϊόν.
Διαφοροποίηση προϊόντος (product differentiation)	Μια στρατηγική στην οποία το προϊόν μιας επιχείρησης ξεχωρίζει από τα ανταγωνιστικά του προϊόντα λόγω σχεδίου, ποιοτικών χαρακτηριστικών, συνδεδεμένων υπηρεσιών, κ.λπ.

Διαφοροποιημένο προϊόν (Differentiated product)	Το προϊόν μιας επιχείρησης που δεν έχει ακριβώς τα ίδια χαρακτηριστικά με τα ανταγωνιστικά προϊόντα που παράγονται από τις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.
Βιομηχανία (Industry)	Το σύνολο των επιχειρήσεων που παράγουν προϊόντα μιας συγκεκριμένης κατηγορίας. Παράδειγμα η βιομηχανία ενδυμάτων, υποδημάτων, κ.λπ.
Διακλαδικό εμπόριο (Interindustry trade)	Είναι το εμπόριο στο οποίο οι εξαγωγές και οι εισαγωγές μιας χώρας ανήκουν σε διαφορετικές βιομηχανίες.
Ενδοκλαδικό εμπόριο (Intraindustry trade)	Είναι το εμπόριο στο οποίο οι εξαγωγές και οι εισαγωγές μιας χώρας ανήκουν σε στην ίδια βιομηχανία.
Ντάμπινγκ (Dumping)	Η πρακτική της χρέωσης στην ξένη αγορά τιμής για το προϊόν χαμηλότερης από ότι στην ντόπια αγορά.
Διάκριση τιμής (Price discrimination)	Η πώληση ενός προϊόντος από μια επιχείρηση σε αγοραστές σε διαφορετικές τιμές. Όταν ο ένας αγοραστής βρίσκεται σε άλλη χώρα και αγοράζει φθηνότερα το προϊόν τότε η διάκριση τιμής έχει τη μορφή ντάμπινγκ.
Προστατευτισμός (Protectionism)	Οι πολιτικές που επιχειρούν προστασία της εγχώριας παραγωγής.
Αμοιβαίο Ντάμπινγκ (Reciprocal dumping)	Όταν δύο επιχειρήσεις εγκαταστημένες σε δύο χώρες εξασκούν στρατηγική ντάμπινγκ η μια στη χώρα της άλλης.
Εξωτερικές οικονομίες (External economies)	Η περίπτωση στην οποία οι οικονομίες κλίμακας ισχύουν στο επίπεδο του κλάδου μάλλον παρά στο επίπεδο της μεμονωμένης επιχείρησης.
Ειδικευμένοι προμηθευτές (Specialized suppliers)	Οι επιχειρήσεις που προμηθεύουν άλλες επιχειρήσεις με εξειδικευμένο εξοπλισμό ή εξειδικευμένες βοηθητικές υπηρεσίες. Η εξειδίκευση είναι συνήθως σε επίπεδο βιομηχανίας (ή κλάδου).
Συγκέντρωση αγοράς εργασίας (Labour market pooling)	Η γεωγραφική συγκέντρωση εργατών σε περιοχές που είναι συγκεντρωμένη μια βιομηχανία ή ένας κλάδος.
Διάχυση γνώσεων (Knowledge diffusion)	Η μέθοδος με την οποία μεταφέρεται η γνώση από υποκείμενο σε υποκείμενο (εργαζόμενο ή εταιρεία) και από χωρική μονάδα σε άλλη χωρική μονάδα.
Καμπύλη εκμάθησης (Learning curve)	Η γραφική παράσταση (καμπύλη) της συνάρτησης μεταξύ του ανά μονάδα προϊόντος κόστους σε σχέση με το σωρευτικό προϊόν του κλάδου σε μια χώρα. Το κόστος ανά

	μονάδα προϊόντος μειώνεται επειδή, για παράδειγμα, οι εργαζόμενοι μαθαίνουν και γίνονται καλύτεροι στη δουλειά τους.
Δυναμικές αυξανόμενες αποδόσεις (Dynamic increasing returns)	Η κατάσταση στην οποία το κόστος μειώνεται λόγω της σωρευτικής παραγωγής με την πάροδο του χρόνου παρά λόγω του τρέχοντος επιπέδου της παραγωγής.
Νηπιακή βιομηχανία (Infant industry)	Το υπόδειγμα αυτό παραδέχεται ότι πολλές από τις εξαγωγές των βιομηχανικών χωρών βασίζονται σε προϊόντα καινοτομίας (νέα προϊόντα ή νέες διαδικασίες παραγωγής).
Επιχείρημα νηπιακής βιομηχανίας (Infant industry argument)	Το επιχείρημα υπέρ της προστασίας της βιομηχανίας προσωρινά μέχρι αυτή να κατορθώσει να αποκτήσει εμπειρία και να γίνει ανταγωνιστική.
Καινοτομία (Innovation)	Η εμπορικά επιτυχής εισαγωγή ενός νέου προϊόντος, μιάς νέας μεθόδου παραγωγής, μιας νέας μεθόδου προώθησης και διακίνησης του προϊόντος.
Υπόδειγμα κύκλου ζωής του προϊόντος (Product life cycle model)	Θεωρία η οποία συναρτά το εμπόριο με τη γέννηση και ωρίμανση προϊόντων θεωρώντας ότι σε διαφορετικά στάδια της ζωής του ένα προϊόν δίνει διαφορετικό είδος εμπορίου μερικώς και λόγω της χωροθέτησης των επιχειρήσεων που το παράγει.
Θεωρία Linder της επικαλυπτόμενης ζήτησης (Linder theory of overlapping demand)	Η πρώτη θεωρία που εξηγεί το διεθνές εμπόριο από την πλευρά της ζήτησης και όχι της προσφοράς δείχνοντας ότι το εμπόριο διενεργείται μεταξύ χωρών με παρόμοιο κατά κεφαλή εισόδημα σε προϊόντα που παράγουν οι χώρες που εμπλέκονται στο εμπόριο.

2. Ερωτήσεις Σωστού-Λάθους

Σ	Λ	Ένα κράτος μεγιστοποιεί την ευημερία του φτάνοντας στην υψηλότερη δυνατή καμπύλη κοινωνικής αδιαφορίας και, με απουσία εμπορίου, θα παράγει εκεί όπου το όριο παραγωγικών δυνατοτήτων εφάπτεται της καμπύλης κοινωνικής αδιαφορίας.
Σ	Λ	Το ολιγοπώλιο είναι αποτέλεσμα εσωτερικών οικονομικών κλίμακας.
Σ	Λ	Ο μεγαλύτερος όγκος ενδοκλαδικού εμπορίου αναφέρεται σε τυποποιημένα προϊόντα.
Σ	Λ	Με μονοπωλιακό εμπόριο, οι καταναλωτές του προϊόντος που εισάγεται στη χώρα εξαγωγής θα χάσουν.
Σ	Λ	Υποδείγματα εμπορίου που βασίζονται σε σημαντικές οικονομίες κλίμακας μπορούν να προβλέψουν τη χωροθέτηση (εγκατάσταση) της παραγωγής.
Σ	Λ	Σε σύγκριση με το πρότυπο υπόδειγμα εμπορίου, το εμπόριο που βασίζεται σε μονοπωλιακό ανταγωνισμό έχει μεγαλύτερη επίπτωση στις επιχειρήσεις που παράγουν το προϊόν και στην αμοιβή των συντελεστών της παραγωγής.
Σ	Λ	Το γεγονός ότι δύο μάρκες αυτοκινήτων ίδιων κυβικών δεν είναι στο μυαλό του καταναλωτή το ίδιο προϊόν, είναι παράδειγμα διαφοροποιημένου προϊόντος.
Σ	Λ	Ενδοκλαδικό εμπόριο γίνεται όταν μία χώρα εισάγει και εξάγει ταυτόχρονα προϊόντα που ανήκουν στην ίδια γενική κατηγορία κατάταξης των προϊόντων.
Σ	Λ	Για να είναι η μεγέθυνση ευεργετική στην ευημερία μιας μεγάλης χώρας θα πρέπει οι αρνητικές επιπτώσεις της μείωσης των όρων εμπορίου να αντισταθμίζονται πλήρως από τις θετικές επιπτώσεις της μεγέθυνσης.
Σ	Λ	Εάν το κεφαλαιακό απόθεμα μιας χώρας αυξηθεί αλλά το μέγεθος της εργασίας παραμείνει σταθερό το όριο των παραγωγικών δυνατοτήτων δεν μπορεί να μετακινηθεί προς τα έξω διότι δεν υπάρχουν επιπλέον εργάτες να αξιοποιήσουν το επιπλέον κεφάλαιο.

3. Ερώτηση Αντιστοίχισης

1. Εξωτερικές οικονομίες κλίμακας	A. Είναι το εμπόριο στο οποίο οι εξαγωγές και οι εισαγωγές μιας χώρας ανήκουν σε διαφορετικές βιομηχανίες.
2. Εξωτερικές οικονομίες	B. Είναι η καμπύλη που δείχνει την ποσότητα του αγαθού που μια χώρα θα εξάγει για την ποσότητα του αγαθού που εισάγει.
3. Μονοπωλιακός ανταγωνισμός	Γ. Είναι το εμπόριο στο οποίο οι εξαγωγές και οι εισαγωγές μιας χώρας ανήκουν σε στην ίδια βιομηχανία.
4. Καμπύλη εκμάθησης	Δ. Δομή αγοράς στην οποία υπάρχουν πολλοί πωλητές που ο καθένας παράγει ένα διαφοροποιημένο προϊόν.
5. Ενδοκλαδικό εμπόριο	E. Η περίπτωση στην οποία οι οικονομίες κλίμακας ισχύουν στο επίπεδο του κλάδου μάλλον παρά στο επίπεδο της μεμονωμένης επιχείρησης.
6. Καμπύλη διάθεσης	ΣΤ. Η γραφική παράσταση (καμπύλη) της συνάρτησης μεταξύ του ανά μονάδα προϊόντος κόστους σε σχέση με το σωρευτικό προϊόν του κλάδου σε μια χώρα. Το κόστος ανά μονάδα προϊόντος μειώνεται επειδή, για παράδειγμα, οι εργαζόμενοι μαθαίνουν και γίνονται καλύτεροι στη δουλειά τους.
7. Διακλαδικό εμπόριο	Z. Η κατάσταση στην οποία το κόστος ανά μονάδα προϊόντος εξαρτάται από το μέγεθος μιας μεμονωμένης επιχείρησης και όχι απαραίτητα από το μέγεθος του κλάδου.
8. Εσωτερικές οικονομίες κλίμακας	H. Η κατάσταση στην οποία το κόστος ανά μονάδα προϊόντος εξαρτάται από το μέγεθος του κλάδου και όχι απαραίτητα από το μέγεθος της επιχείρησης.

4. Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής

1. Όταν κατασκευάζουμε καμπύλες αδιαφορίας:
 - A. Υποθέτουμε απόλυτη χρησιμότητα
 - B. Υποθέτουμε τον οριακό λόγο υποκατάστασης να αυξάνει
 - Γ. Υποθέτουμε ότι οι καταναλωτές έχουν μεταβατικότητα στις προτιμήσεις τους
 - Δ. Όλα τα παραπάνω
 - E. Μόνο τα B και Γ από τα παραπάνω
2. Μία καμπύλη κοινωνικής αδιαφορίας δείχνει:
 - A. Ότι οι περισσότεροι κάτοικοι της χώρας είναι αδιάφοροι απέναντι στο εμπόριο
 - B. Τις προτιμήσεις των καταναλωτών της χώρας
 - Γ. Το σχετικό κόστος παραγωγής σε μια χώρα
 - Δ. Πόση εργασία διαθέτει μια χώρα
 - E. Το λόγο εργασίας-κεφαλαίου μιας χώρας
3. Ένας χάρτης κοινωνικών καμπυλών αδιαφορίας δείχνει:
 - A. Το πιο αποτελεσματικό εμπορικό δρόμο ανάμεσα σε δύο χώρες
 - B. Δείχνει ένα σύνολο μη τεμνόμενων καμπυλών αδιαφορίας
 - Γ. Δείχνει ένα σύνολο καμπυλών αδιαφορίας που κάποιες μπορεί να τέμνονται
 - Δ. Την βέλτιστη διαδρομή από μια καμπύλη αδιαφορίας σε μια άλλη
 - E. Τίποτα από τα παραπάνω
4. Οι κοινωνικές καμπύλες αδιαφορίας εισάγουν την έννοια:
 - A. Των παραγωγικών συνθηκών ενός κράτους
 - B. Των προτιμήσεων ζήτησης ενός κράτους
 - Γ. Του λόγου μετασχηματισμού της παραγωγής ενός κράτους
 - Δ. Τα A και B παραπάνω
 - E. Κανένα από τα παραπάνω
5. Όπως μετακινούμαστε προς τα κάτω πάνω σε μία καμπύλη κοινωνικής αδιαφορίας τότε ο οριακός λόγος υποκατάστασης των δύο προϊόντων:
 - A. Μειώνεται
 - B. Αυξάνεται
 - Γ. Παραμένει σταθερός
 - Δ. Μπορεί και να μειώνεται και να αυξάνεται και να παραμένει σταθερός
 - E. Το A ή το Γ παραπάνω

6. Για να μεγιστοποιήσει μια χώρα την ευημερία της θα πρέπει η γραμμή των όρων εμπορίου να:
- A. Είναι εφαπτόμενη στο όριο παραγωγικών δυνατοτήτων και στην υψηλότερη δυνατή κοινωνική καμπύλη αδιαφορίας
 - B. Είναι εφαπτόμενη στο όριο παραγωγικών δυνατοτήτων και να τέμνει την υψηλότερη δυνατή κοινωνική καμπύλη αδιαφορίας
 - Γ. Τέμνει το όριο παραγωγικών δυνατοτήτων και να τέμνει την υψηλότερη δυνατή κοινωνική καμπύλη αδιαφορίας
 - Δ. Τέμνει το όριο παραγωγικών δυνατοτήτων και να είναι εφαπτόμενη στην υψηλότερη δυνατή κοινωνική καμπύλη αδιαφορίας
 - E. Τίποτα από τα παραπάνω
7. Η ισορροπία των όρων εμπορίου μετά το εμπόριο σε δύο χώρες:
- A. Εξαρτάται από το σχετικό κόστος παραγωγής στις δύο χώρες
 - B. Θα είναι ίσο με το εσωτερικό όρο εμπορίου στην μικρότερη χώρα
 - Γ. Θα είναι ανάμεσα στους εσωτερικούς όρους εμπορίου (ή στις σχετικές τιμές πριν το εμπόριο) στις δύο χώρες
 - Δ. Θα είναι ίσο με το εσωτερικό όρο εμπορίου στην μεγαλύτερη χώρα
 - E. Τα B και Δ παραπάνω
8. Η ισορροπία του καταναλωτή επιτυγχάνεται εκεί όπου:
- A. Η γραμμή του εισοδηματικού περιορισμού είναι εφαπτόμενη στη ψηλότερη δυνατή καμπύλη αδιαφορίας
 - B. $MU_X/MU_Y = P_X/P_Y$
 - Γ. Επιτυγχάνεται η ισορροπία του παραγωγού
 - Δ. Τα A και B ισχύουν
 - E. Πουθενά στα παραπάνω
9. Η κατάσταση στην οποία $MU_X/MU_Y > P_X/P_Y$ είναι _____. Παίρνοντας ένα ευρώ δαπάνης από το αγαθό Y στο αγαθό X, ο καταναλωτής θα _____.
- A. Ισορροπία ; αυξήσει τη συνολική του χρησιμότητα
 - B. Μη-ισορροπία ; αυξήσει τη συνολική του χρησιμότητα
 - Γ. Ισορροπία ; μειώσει τη συνολική του χρησιμότητα
 - Δ. Μη-ισορροπία ; μειώσει τη συνολική του χρησιμότητα
 - E. Ισορροπία ; μειώσει την οριακή του χρησιμότητα
10. Οι γραμμές ίσης παραγωγής:
- A. Έχουν κλίση προς τα επάνω
 - B. Δεν μπορεί να τέμνονται
 - Γ. Μπορεί να τέμνονται
 - Δ. Τα A και B παραπάνω
 - E. Τα A και Γ παραπάνω

11. Εάν οι σχετικοί μισθοί (w/r) είναι χαμηλότεροι στη δραστηριότητα X από ότι στη δραστηριότητα Y, θα περιμένατε ότι η δραστηριότητα:

- A. Y έχει ισχυρές εργατικές ενώσεις και η δραστηριότητα X όχι
- B. X χρησιμοποιεί παραγωγικές τεχνικές πιο έντασης κεφαλαίου
- Γ. Y χρησιμοποιεί παραγωγικές τεχνικές πιο έντασης κεφαλαίου
- Δ. X έχει αφθονία κεφαλαίου
- Ε. Y έχει αφθονία εργατών

12. Εάν το όριο των παραγωγικών δυνατοτήτων δύο αγαθών X και Y είναι ευθεία γραμμή τότε το κόστος ευκαιρίας:

- A. Αυξάνει όσο αυξάνει η παραγωγή του αγαθού X
- B. Αυξάνει όσο αυξάνει η παραγωγή του αγαθού Y
- Γ. Είναι σταθερό όσο αυξάνει η παραγωγή του αγαθού X
- Δ. Μειώνεται όσο αυξάνει η παραγωγή του αγαθού Y
- Ε. Μειώνεται όσο αυξάνει η παραγωγή του αγαθού X

13. Όταν $(P_X/P_Y) = (MC_X/MC_Y)$ και $(P_X/P_Y) = (MU_X/MU_Y)$ τότε:

- A. Οι παραγωγοί μπορούν να αυξήσουν τα κέρδη τους παράγοντας περισσότερο αγαθό X και λιγότερο αγαθό Y
- B. Οι παραγωγοί μπορούν να αυξήσουν τα κέρδη τους παράγοντας περισσότερο αγαθό Y και λιγότερο αγαθό X
- Γ. Οι καταναλωτές μπορούν να αυξήσουν τη συνολική τους χρησιμότητα καταναλώνοντας περισσότερο αγαθό X και λιγότερο αγαθό Y
- Δ. Οι καταναλωτές μπορούν να αυξήσουν τη συνολική τους χρησιμότητα καταναλώνοντας περισσότερο αγαθό Y και λιγότερο αγαθό X
- Ε. Κανένα από τα παραπάνω

14. Τα κέρδη στο νεοκλασικό υπόδειγμα μπορούν να περιγραφούν εάν σημειώσουμε ότι το εμπόριο:

- A. Επιτρέπει σε μια χώρα να παράγει και να καταναλώνει πάνω στο όριο παραγωγικών της δυνατοτήτων
- B. Αφήνει μια χώρα να παράγει σε σημεία εκτός του ορίου παραγωγικών της δυνατοτήτων
- Γ. Αφήνει μια χώρα να καταναλώσει σε σημεία που βρίσκονται σε υψηλότερες καμπύλες αδιαφορίας από ότι στη κατάσταση της αυτάρκειας
- Δ. Σχεδόν πάντα, οδηγεί μια χώρα να καταναλώσει σε σημεία εντός του ορίου παραγωγικών της δυνατοτήτων
- Ε. Κανένα από τα παραπάνω

15. Στο νεοκλαστικό υπόδειγμα το εμπόριο θα είναι αμοιβαία επωφελές εάν:

- A. Οι τιμές στην κατάσταση της αυτόαρκειας είναι διαφορετικές
- B. Η ζήτηση είναι ίδια από τη στιγμή που διαφέρει η προσφορά
- Γ. Η προσφορά είναι ίδια από τη στιγμή που διαφέρει η ζήτηση
- Δ. Όλα τα παραπάνω
- E. Τα B και Γ από τα παραπάνω

16. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι υπόθεση στο νεοκλαστικό υπόδειγμα;

- A. Οι συντελεστές της παραγωγής βρίσκονται σε πλήρη απασχόληση
- B. Οι συντελεστές της παραγωγής δεν μπορούν να κινηθούν από ένα κλάδο σε άλλο
- Γ. Η ζήτηση στις δύο χώρες είναι ίδια
- Δ. Το κόστος ευκαιρίας μειώνεται στην παραγωγή κάθε αγαθού
- E. Τα Γ και Δ από τα παραπάνω

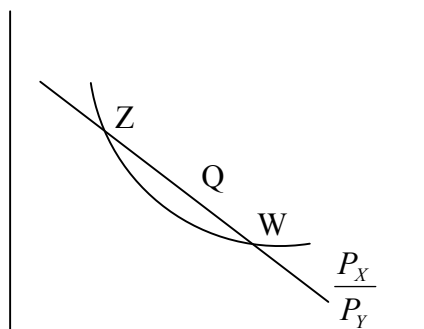
17. Οι όροι εμπορίου είναι:

- A. Η τιμή του αγαθού στην οποία δύο χώρες συμφωνούν να το εμπορευθούν
- B. Οι δασμοί που επιβάλλονται από άλλες χώρες στο εξαγωγίμο προϊόν μιας χώρας διά τους δασμούς στις εισαγωγές της χώρας αυτής
- Γ. Η τιμή των προϊόντων εισαγωγών προς την τιμή των προϊόντων εξαγωγών
- Δ. Η τιμή των προϊόντων εξαγωγών προς την τιμή των προϊόντων εισαγωγών
- E. Οι δασμοί εισαγωγών μιας χώρας διά τους δασμούς που επιβάλλονται από άλλες χώρες στις εξαγωγές της χώρας αυτής

18. Εάν οι όροι εμπορίου μιας χώρας είναι 2, τότε οι όροι του εμπορικού της εταίρου είναι:

- A. 4
- B. 2
- Γ. 1
- Δ. 1/2
- E. Κανένα από τα παραπάνω

19. Στο παρακάτω διάγραμμα, στο σημείο W:

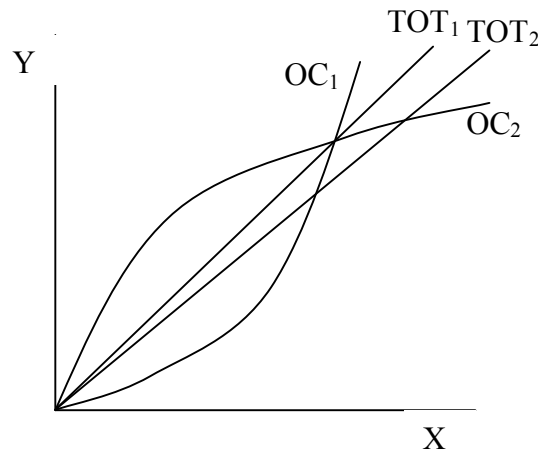
- A. $MC_X/MC_Y > P_X/P_Y$
- B. $MU_X/MU_Y > P_X/P_Y$
- Γ. $MC_X/MC_Y < P_X/P_Y$
- Δ. $MU_X/MU_Y < P_X/P_Y$
- E. Κανένα από τα παραπάνω

20. Στο παραπάνω διάγραμμα, στο σημείο Z:

- A. $MC_X/MC_Y > P_X/P_Y$
- B. $MU_X/MU_Y > P_X/P_Y$
- Γ. $MC_X/MC_Y < P_X/P_Y$
- Δ. $MU_X/MU_Y < P_X/P_Y$
- E. Κανένα από τα παραπάνω

21. Εάν οι διεθνείς σχετικές τιμές του αγαθού X ως προς το Y είναι χαμηλότερες από τις αντίστοιχες σχετικές τιμές της χώρας A σε κατάσταση αυτόαρκειας (έλλειψης εμπορίου), τότε η χώρα A έχει:

- A. Απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή του αγαθού X
- B. Απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή του αγαθού Y
- Γ. Συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή του αγαθού X
- Δ. Συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή του αγαθού Y
- E. Τίποτα από τα παραπάνω

22. Στο παραπάνω σχήμα οι γραμμές OC_1 και OC_2 παριστούν τις καμπύλες διάθεσης της ημεδαπής και της αλλοδαπής αντίστοιχα. Οι καμπύλες TOT_1 και TOT_2 παριστούν όρους εμπορίου. Εάν οι όροι εμπορίου είναι TOT_1 , τότε:

- A. Η ημεδαπή θέλει να εξάγει περισσότερο αγαθό X απ' ότι η αλλοδαπή είναι διατεθειμένη να εισάγει
- B. Η ημεδαπή θέλει να εξάγει περισσότερο αγαθό Y απ' ότι η αλλοδαπή είναι διατεθειμένη να εισάγει
- Γ. Η αλλοδαπή θέλει να εξάγει όσο αγαθό X η ημεδαπή είναι διατεθειμένη να εισάγει

- Δ. Η αλλοδαπή θέλει να εισάγει όσο αγαθό X είναι διατεθειμένη η ημεδαπή να εξαγάγει
- Ε. Καμία από τις παραπάνω

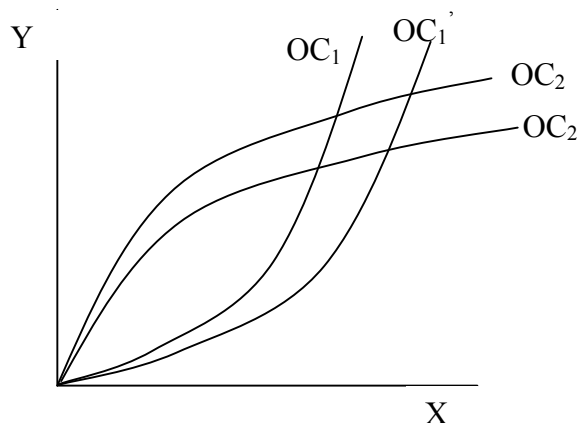
23. Στο παραπάνω σχήμα, εάν οι όροι εμπορίου είναι TOT_2 , τότε παρατηρούμε:

- Α. Περίσσεια ζήτησης για το αγαθό X και περίσσεια προσφοράς για το αγαθό Y
- Β. Περίσσεια ζήτησης για το X και το Y
- Γ. Περίσσεια ζήτησης για το Y και περίσσεια προσφοράς για το X
- Δ. Ισορροπία προσφοράς και ζήτησης και για τα δύο αγαθά
- Ε. Τίποτα από τα παραπάνω

24. Εάν σε μία χώρα αυξηθεί η παραγωγικότητα στον εξαγωγικό της τομέα τότε θα περιμένουμε:

- Α. Μείωση στον όγκο εμπορίου και χειροτέρευση στους όρους εμπορίου της χώρας
- Β. Αύξηση στον όγκο εμπορίου και χειροτέρευση στους όρους εμπορίου της χώρας
- Γ. Μείωση στον όγκο εμπορίου και καλυτέρευση στους όρους εμπορίου της χώρας
- Δ. Αύξηση στον όγκο εμπορίου και καλυτέρευση στους όρους εμπορίου της χώρας
- Ε. Κανένα από τα παραπάνω

25. Στο παρακάτω διάγραμμα, ποιά από τα ακόλουθα **δεν** θα προκαλέσουν μετακίνηση της καμπύλης διάθεσης της αλλοδαπής από το OC_2 στο OC_2' ;

- Α. Η επιβολή ενός δασμού εισαγωγής από την αλλοδαπή
- Β. Μια μείωση του ενδιαφέροντος των καταναλωτών για αγαθά εισαγωγής
- Γ. Μία αύξηση του εισοδήματος της αλλοδαπής
- Δ. Όλα τα παραπάνω
- Ε. Κανένα από τα παραπάνω

26. Στο παραπάνω σχήμα, ποιά από τα ακόλουθα θα προκαλέσουν μετακίνηση της καμπύλης διάθεσης της ημεδαπής από το OC_1 στο OC_1' ;

- A. Μια μείωση του δασμού εισαγωγής από την ημεδαπή
- B. Μια μείωση στο ενδιαφέρον της χώρας για εισαγόμενα προϊόντα
- Γ. Μια μείωση στο εισόδημα της χώρας
- Δ. Όλα τα παραπάνω
- E. Μόνο τα A και Γ παραπάνω

27. Εάν η ημεδαπή χάσει το ενδιαφέρον της για εμπόριο ενώ η αλλοδαπή αποκτήσει περισσότερο ενδιαφέρον για εμπόριο θα περιμέναμε:

- A. Μείωση στον όγκο εμπορίου και χειροτέρευση των όρων εμπορίου στην ημεδαπή
- B. Αύξηση στον όγκο εμπορίου και χειροτέρευση των όρων εμπορίου στην ημεδαπή
- Γ. Αμφίβολη μεταβολή στον όγκο εμπορίου και καλυτέρευση των όρων εμπορίου στην ημεδαπή
- Δ. Αμφίβολη μεταβολή στον όγκο εμπορίου και χειροτέρευση των όρων εμπορίου στην ημεδαπή
- E. Κανένα από τα παραπάνω

28. Ποιες από τις ακόλουθες φράσεις είναι σωστή για την προσανατολισμένη μεγέθυνση;

- A. Η εισαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση μειώνει την ευημερία μιας χώρας
- B. Η εξαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση αυξάνει την ευημερία μιας χώρας
- Γ. Η εισαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση αυξάνει την ευημερία μιας χώρας
- Δ. Όλες οι μορφές προσανατολισμένης μεγέθυνσης μειώνουν την ευημερία μιας χώρας
- E. Καμία από τις παραπάνω

29. Ποιες από τις ακόλουθες φράσεις είναι σωστή για την προσανατολισμένη μεγέθυνση;

- A. Η εισαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση μειώνει την ευημερία μιας χώρας
- B. Η εξαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση αυξάνει την ευημερία μιας χώρας
- Γ. Η εισαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση αυξάνει την ευημερία μιας χώρας
- Δ. Όλες οι μορφές προσανατολισμένης μεγέθυνσης μειώνουν την ευημερία μιας χώρας
- E. Καμία από τις παραπάνω

30. Εάν σε μία χώρα έχουμε ισόρροπη (μη-προσανατολισμένη) μεγέθυνση μεταξύ των αγαθών X και Y, τότε το όριο των παραγωγικών δυνατοτήτων:

- A. Μετακινείται προς τα έξω περισσότερο προς τον άξονα του αγαθού X
- B. Μετακινείται προς τα έξω περισσότερο προς τον άξονα του αγαθού Y
- Γ. Μετακινείται προς τα μέσα περισσότερο στον άξονα του αγαθού X
- Δ. Μετακινείται προς τα έξω το ίδιο και προς τους δύο άξονες
- E. Δεν μετακινείται

31. Μεγέθυνση προσανατολισμένη προς το ύφασμα θα επιφέρει:

- A. Αύξηση στις εξαγωγές υφάσματος
- B. Μείωση στις εξαγωγές υφάσματος
- Γ. Αύξηση στις εξαγωγές υφάσματος και των άλλων αγαθών
- Δ. Μείωση στις εξαγωγές των άλλων αγαθών
- E. Καμία μεταβολή στις εξαγωγές υφάσματος

32. Εάν η τεχνολογία σε μία χώρα παραμείνει σταθερή αλλά η προσφορά εργασίας και κεφαλαίου αυξάνει με την ίδια αναλογία, τότε το όριο παραγωγικών δυνατοτήτων:

- A. Μετακινείται προς τα έξω το ίδιο και για τα δύο προϊόντα
- B. Μετακινείται προς τα έξω περισσότερο προς το αγαθό έντασης εργασίας
- Γ. Μετακινείται προς τα έξω περισσότερο προς το αγαθό έντασης κεφαλαίου
- Δ. Όλα τα παραπάνω είναι δυνατά
- E. Το όριο παραγωγικών δυνατοτήτων δεν μετακινείται

33. Τι είναι εξαθλιωτική μεγέθυνση;

- A. Η βελτίωση των όρων εμπορίου μιας χώρας εις βάρος των εμπορικών της εταίρων
- B. Η εξαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση που χειροτερεύει τους όρους εμπορίου τόσο ώστε μια χώρα να μειώνει εξαιρετικά την ευημερία της
- Γ. Η εξειδίκευση των χωρών χαμηλού εισοδήματος σε παραγωγή προϊόντων χαμηλού μισθού
- Δ. Το εμπόριο που χτυπά τους φτωχούς κατοίκους μιας χώρας
- E. Κανένα από τα παραπάνω

34. Σε τι αναφέρεται το «πρόβλημα των μεταβιβάσεων»;

- A. Στην ακατάλληλη χρήση των χρημάτων από τη χώρα λήπτη της μεταβίβασης
- B. Η εξαιρετική χρέωση (υπέρ-χρέωση) μερικών χωρών χαμηλού εισοδήματος
- Γ. Οι αρνητικές επιπτώσεις στη χώρα δότρια της μεταβίβασης
- Δ. Το γεγονός ότι οι μεταβιβάσεις επηρεάζουν τους όρους εμπορίου όταν δεν λαμβάνονται υπόψη

- Ε.** Το γεγονός ότι οι πλούσιες χώρες δεν μεταβιβάζουν αρκετά ποσά βοήθειας στις φτωχές χώρες

35. Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις ενός δασμού εισαγωγής στο σίδηρο από τις ΗΠΑ;

- A.** Η σχετική παγκόσμια προσφορά σίδηρου θα αυξηθεί και η σχετική παγκόσμια ζήτηση θα μειωθεί
B. Η σχετική παγκόσμια προσφορά σίδηρου θα μειωθεί και η σχετική παγκόσμια ζήτηση θα αυξηθεί
Γ. Η σχετική παγκόσμια προσφορά και ζήτηση σίδηρου θα μειωθούν
Δ. Η σχετική παγκόσμια προσφορά και ζήτηση σίδηρου θα αυξηθούν
Ε. Καμία από τις παραπάνω

36. Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις μιας εξαγωγικής επιδότησης στο πετρέλαιο από την Ρωσία;

- A.** Η σχετική παγκόσμια προσφορά και ζήτηση πετρελαίου θα μειωθούν
B. Η σχετική παγκόσμια προσφορά και ζήτηση πετρελαίου θα αυξηθούν
Γ. Η σχετική παγκόσμια προσφορά θα μειωθεί και η σχετική παγκόσμια ζήτηση θα αυξηθεί
Δ. Η σχετική παγκόσμια προσφορά θα αυξηθεί και η σχετική παγκόσμια ζήτηση θα μειωθεί
Ε. Καμία από τις παραπάνω

37. Σε τι αναφέρεται το παράδοξο Metzler;

- A.** Είναι το ίδιο με την εξαθλιωτική μεγέθυνση
B. Στο γεγονός ότι μία επιδότηση εξαγωγών μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της εσωτερικής τιμής του επιδοτούμενου αγαθού
Γ. Στην αρνητική επίπτωση του λήπτη μιας μεταβίβασης σαν αποτέλεσμα της χειροτέρευσης των όρων εμπορίου του
Δ. Στο ότι ένας δασμός εισαγωγής μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της τιμής του αγαθού στην εσωτερική αγορά
Ε. Σε κανένα από τα παραπάνω

38. Οι μεταβιβάσεις συνήθως βελτιώνουν τους όρους εμπορίου του λήπτη διότι:

- A.** Τα χρήματα της μεταβίβασης πηγαίνουν στους εξαγωγικούς τομείς του λήπτη
B. Τα χρήματα της μεταβίβασης πηγαίνουν στους τομείς του λήπτη που ανταγωνίζονται τις εισαγωγές
Γ. Γενικά, οι χώρες τείνουν να καταναλώνουν περισσότερο τοπικά παραγόμενα προϊόντα
Δ. Οι μεταβιβάσεις συνοδεύονται από περιορισμούς στο εμπόριο
Ε. Για κανένα από τους παραπάνω λόγους

39. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις **δεν** είναι αληθής;

- A. Στο πρότυπο υπόδειγμα εμπορίου κάποιοι συντελεστές ωφελούνται και κάποιοι συντελεστές χάνουν από το εμπόριο
- B. Ένας δασμός εισαγωγής χειροτερεύει τους όρους εμπορίου
- Γ. Βελτίωση των όρων εμπορίου βελτιώνουν την ευημερία
- Δ. Μια επιδότηση εξαγωγών χειροτερεύει τους όρους εμπορίου
- E. Η εξαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση χειροτερεύει τους όρους εμπορίου

40. Γιατί οι εσωτερικές οικονομίες κλίμακας συνεπάγονται ατελή ανταγωνισμό;

- A. Διότι οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν πλεονέκτημα κόστους σε σχέση με τις μικρές
- B. Διότι δημιουργούνται εμπόδια εισόδου λόγω υψηλού σταθερού κόστους
- Γ. Διότι η νομοθεσία για τις ευρεσιτεχνίες αποτρέπει τις επιχειρήσεις να εισέλθουν στον κλάδο
- Δ. Η παρατήρηση οφείλεται σε πραγματικά δεδομένα χωρίς να έχει θεωρητική βάση
- E. Δεν υπάρχει κανένας λόγος που να συνδέει εσωτερικές οικονομίες κλίμακας με ατελή ανταγωνισμό

41. Με ποιο τρόπο οι οικονομίες κλίμακας αυξάνουν το διεθνές εμπόριο;

- A. Διότι αυξάνεται το μέγεθος της αγοράς
- B. Διότι δημιουργούνται πολυεθνικές επιχειρήσεις
- Γ. Διότι βελτιώνεται το συγκριτικό πλεονέκτημα
- Δ. Διότι διευρύνονται οι διαφορές των χωρών σε πόρους
- E. Διότι μέσα από τις οικονομίες κλίμακας μεταφέρεται γνώση

42. Ποιο από τα παρακάτω **δεν** περιγράφει μια βιομηχανία στην οποία επικρατεί μονοπωλιακός ανταγωνισμός;

- A. Οι επιχειρήσεις παράγουν διαφοροποιημένα προϊόντα
- B. Οι επιχειρήσεις θέτουν τις τιμές
- Γ. Υπάρχουν εμπόδια εισόδου στη βιομηχανία
- Δ. Τα κέρδη είναι μηδέν
- E. Καμία από τις παραπάνω

43. Ποιά από τις ακόλουθες φράσεις περιγράφει καλύτερα τη σχέση μεταξύ συγκριτικού πλεονεκτήματος και οικονομιών κλίμακας;

- A. Οι οικονομίες κλίμακας καθορίζουν το συγκριτικό πλεονέκτημα κάθε χώρας
- B. Οι οικονομίες κλίμακας δεν καθορίζουν το συγκριτικό πλεονέκτημα κάθε χώρας αλλά μεταφράζουν το συγκριτικό πλεονέκτημα σε χαμηλότερες τιμές και, συνακόλουθα, επέκταση της παραγωγής και του εμπορίου
- Γ. Το συγκριτικό πλεονέκτημα εξηγείται καλύτερα με εξωτερικές

- οικονομίες παρά με εσωτερικές αφού οι εξωτερικές οικονομίες επιφέρουν επέκταση της εκροής στις άλλες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις
- Δ. Το συγκριτικό πλεονέκτημα εξηγείται καλύτερα με εσωτερικές οικονομίες διότι αυτές αυξάνουν την παραγωγικότητα και μειώνουν το κόστος παραγωγής της επιχείρησης
- Ε. Καμία από τις παραπάνω
44. Στο υπόδειγμα μονοπωλιακού ανταγωνισμού με εσωτερικές οικονομίες κλίμακας:
- Α. Το εμπόριο αυξάνει την ποικιλία των αγαθών που είναι διαθέσιμα στους καταναλωτές της χώρας εισαγωγής
- Β. Το εμπόριο αυξάνει την ποικιλία των αγαθών που είναι διαθέσιμα στους καταναλωτές της χώρας εισαγωγής και της χώρας εξαγωγής
- Γ. Το εμπόριο αυξάνει την ποικιλία των αγαθών που είναι διαθέσιμα στους καταναλωτές της χώρας εξαγωγής
- Δ. Το εμπόριο μειώνει τα κέρδη των επιχειρήσεων της βιομηχανίας
- Ε. Το εμπόριο αυξάνει τα κέρδη των επιχειρήσεων της βιομηχανίας
45. Σε ένα υπόδειγμα μονοπωλιακού ανταγωνισμού, ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι αληθής;
- Α. Εάν δύο χώρες έχουν τον ίδιο λόγο κεφαλαίου εργασίας δεν θα υπάρξει εμπόριο
- Β. Υπάρχουν κέρδη από το εμπόριο λόγω αύξησης της ποικιλίας των αγαθών και των οικονομιών κλίμακας
- Γ. Οι επιχειρήσεις έχουν κέρδη μακροπρόθεσμα
- Δ. Οι ποσότητες των συντελεστών της παραγωγής που διαθέτει κάθε χώρα δεν παίζουν ρόλο
- Ε. Καμία από τις παραπάνω
46. Ποιο από τα παρακάτω δεν είναι αληθές για το ενδο-κλαδικό εμπόριο;
- Α. Πηγάζει από την υπόθεση του μονοπωλιακού ανταγωνισμού και των οικονομιών κλίμακας
- Β. Πηγάζει από συγκριτικό πλεονέκτημα
- Γ. Αντανακλά το εμπόριο σε παρόμοια προϊόντα μεταξύ χωρών
- Δ. Δεν επηρεάζει την κατανομή εισοδήματος όσο το δια-κλαδικό εμπόριο
- Ε. Πηγάζει από οικονομίες κλίμακας
47. Εάν η Ελλάδα συγχρόνως εισάγει και εξάγει μπρόκολα τότε αυτό είναι _____ εμπόριο. Αυτή η κατάσταση εξηγείται πολύ _____ από το υπόδειγμα Heckscher-Ohlin.
- Α. Διακλαδικό εμπόριο ; καλά
- Β. Διακλαδικό εμπόριο ; φτωχά
- Γ. Ενδοκλαδικό εμπόριο ; καλά
- Δ. Ενδοκλαδικό εμπόριο ; φτωχά
- Ε. Διεθνές ; καλά

48. Εάν οι αεροπορικές εταιρείες στις ΗΠΑ αγοράζουν ευρωπαϊκά Airbus και οι Γαλλικές αγοράζουν αμερικανικά αεροπλάνα Boeing τότε αυτό λέγεται:

- A. Εσωτερικές οικονομίες κλίμακας
- B. Διακλαδικό εμπόριο
- Γ. Ενδοκλαδικό εμπόριο
- Δ. Διαφοροποίηση προϊόντος
- E. Τίποτα από τα παραπάνω

49. Η κυριότερη εξήγηση για την εμφάνιση ενδοκλαδικού εμπορίου είναι:

- A. Ο τέλειος ανταγωνισμός
- B. Το συγκριτικό πλεονέκτημα
- Γ. Η διαφοροποίηση προϊόντων
- Δ. Οι εσωτερικές οικονομίες κλίμακας
- E. Τίποτα από τα παραπάνω

50. Εάν οι οικονομίες κλίμακας δεν είναι σημαντικές αλλά η διαφοροποίηση προϊόντος είναι πιθανή, τότε ποια δομή αγοράς θα εμφανιστεί;

- A. Ολιγοπώλιο
- B. Μονοπωλιακός ανταγωνισμός
- Γ. Μονοπώλιο
- Δ. Τέλειος ανταγωνισμός
- E. Ολιγοψώνιο

51. Η παραγωγή μιας μονάδας αγαθού απαιτεί μία μονάδα εργασίας και μία μονάδα κεφαλαίου. Εάν βάλουμε δύο μονάδες εργασίας και δύο μονάδες κεφαλαίου παίρνουμε τρεις μονάδες του αγαθού. Αυτό το φαινόμενο λέγεται:

- A. Μονοπωλιακός ανταγωνισμός
- B. Εξαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση
- Γ. Προσανατολισμένη μεγέθυνση
- Δ. Διαφοροποίηση προϊόντος
- E. Οικονομίες κλίμακας

52. Εάν οι οικονομίες κλίμακας είναι σημαντικές για ένα μεγάλο αριθμό προϊόντων και υπάρχουν μόνο λίγες επιχειρήσεις στον κλάδο, τότε η δομή της αγοράς είναι:

- A. Ολιγοπώλιο
- B. Διαφοροποιημένη
- Γ. Μονοπώλιο
- Δ. Τέλειος ανταγωνισμός
- E. Μονοπωλιακός ανταγωνισμός

53. Ποιες χώρες είναι πιο πιθανό να εμπλακούν σε ενδοκλαδικό εμπόριο;

- A. Χώρες υψηλού εισοδήματος
- B. Υπό ανάπτυξη και αναπτυγμένες χώρες
- Γ. Υπό ανάπτυξη χώρες μόνο
- Δ. Χώρες της Αφρικής μόνο
- Ε. Χώρες της Νότιο-ανατολικής Ασίας μόνο

54. Οικονομίες κλίμακας είναι πιο πιθανό να βρεθούν:

- A. Σε επιχειρήσεις που λειτουργούν σε τέλει ανταγωνισμό
- B. Σε βενζινάδικα
- Γ. Σε κυλικεία
- Δ. Σε Τμήματα Οικονομικών Επιστημών
- Ε. Στην αυτοκινητοβιομηχανία

55. Τι είναι ντάπικ;

- A. Ένα είδος δασμού εισαγωγής
- B. Μια περίπτωση διάκρισης τιμών
- Γ. Μια παραβίαση των νόμων του εμπορίου
- Δ. Ένα είδος επιδότησης εξαγωγών
- Ε. Ανταγωνισμός μεταξύ δύο μονοπωλίων που είναι εγκαταστημένα σε δύο διαφορετικές χώρες

56. Με ποιο τρόπο μπορεί να είναι το ντάπικ κερδοφόρο για ένα μονοπώλιο;

- A. Επιτρέπει στο μονοπώλιο να διαφημίσει τα προϊόντα του σε μεγαλύτερη αγορά
- B. Το ντάπικ δεν μπορεί να είναι κερδοφόρο διότι το μονοπώλιο μειώνει τις τιμές
- Γ. Αυξάνει τα έσοδα εάν οι εξαγωγικές πωλήσεις είναι πιο ευαίσθητες στις τιμές από ότι οι πωλήσεις στην εσωτερική αγορά
- Δ. Δημιουργεί εμπόριο μέσω αμοιβαίου ντάπικ
- Ε. Με κανένα από τους παραπάνω τρόπους

57. Ποια από τα παρακάτω **δεν** είναι αληθή όσο αφορά τις εξωτερικές οικονομίες κλίμακας;

- A. Οι χώρες μπορεί να χάσουν από το εμπόριο εάν οι οικονομίες κλίμακας είναι σημαντικές
- B. Οι οικονομίες κλίμακας υποκρύπτουν ατελή ανταγωνισμό
- Γ. Ιστορικά και τυχαία γεγονότα καθορίζουν τη μορφή του εμπορίου εάν οι οικονομίες κλίμακας είναι σημαντικές
- Δ. Οι οικονομίες κλίμακας εξηγούν την περίπτωση στην οποία μία χώρα εξάγει αγαθά για τα οποία δεν έχει συγκριτικό πλεονέκτημα
- Ε. Οι οικονομίες κλίμακας συμβαίνουν μέσα στην βιομηχανία

58. Ποιο από τα επόμενα **δεν** είναι ο λόγος εμφάνισης εξωτερικών οικονομιών κλίμακας;

- A. Υψηλό σταθερό κόστος
- B. Η ύπαρξη εξειδικευμένων προμηθευτών ενδιάμεσων αγαθών
- Γ. Η συγκέντρωση στην αγορά εργασίας
- Δ. Η διάχυση γνώσης
- E. Κανένα από τα παραπάνω

59. Η θεωρία του ενδοκλαδικού εμπορίου:

- A. Εξηγεί γιατί από την Αμερική εξάγονται αυτοκίνητα και εισάγονται υφάσματα
- B. Εξηγεί γιατί οι χώρες εξάγουν και εισάγουν διαφοροποιημένες εκδόσεις του ίδιου προϊόντος
- Γ. Υποθέτει ότι δεν υπάρχουν μεταφορικά έξοδα
- Δ. Δεν λαμβάνει υπόψη του εποχιακές διακυμάνσεις
- E. Υποθέτει τα Γ και Δ ανωτέρω

60. Τι περιγράφει μια μειούμενη καμπύλη προσφοράς;

- A. Το αμοιβαίο ντάπιγκ
- B. Την τέλεια ανταγωνιστική βιομηχανία με εσωτερικές οικονομίες
- Γ. Τη καμπύλη προσφοράς ενός τέλεια ανταγωνιστικού κλάδου με εξωτερικές οικονομίες
- Δ. Την καμπύλη προσφοράς μιας μονοπωλιακά ανταγωνιστικής βιομηχανίας με εσωτερικές οικονομίες
- E. Την καμπύλη προσφοράς ενός μονοπωλίου που διενεργεί ντάπιγκ

5. Λυμένες Ασκήσεις

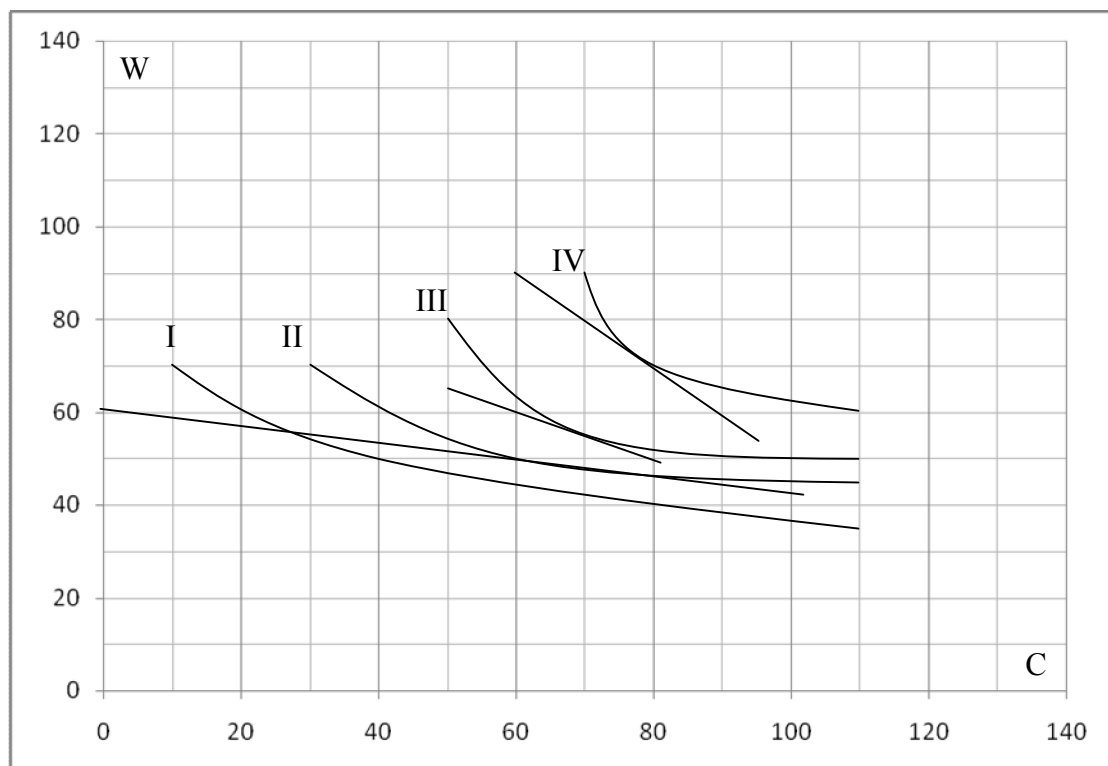
1. Ο παρακάτω πίνακας δίνει σημεία σε τέσσερις κοινωνικές καμπύλες αδιαφορίας από τους χάρτες κοινωνικών καμπυλών αδιαφορίας του Ηνωμένου Βασιλείου (Η.Β) και των ΗΠΑ για τα αγαθά του σταριού (W) και του υφάσματος (C).

Ηνωμένο Βασίλειο								Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής							
I		II		III		IV		I		II		III		IV	
W	C	W	C	W	C	W	C	W	C	W	C	W	C	W	C
70	10	70	30	80	50	90	70	60	73	60	77	60	80	60	85
50	40	50	60	55	70	70	80	25	75	20	80	30	85	40	90
35	110	45	110	50	110	60	110	2	90	5	90	15	105	30	105

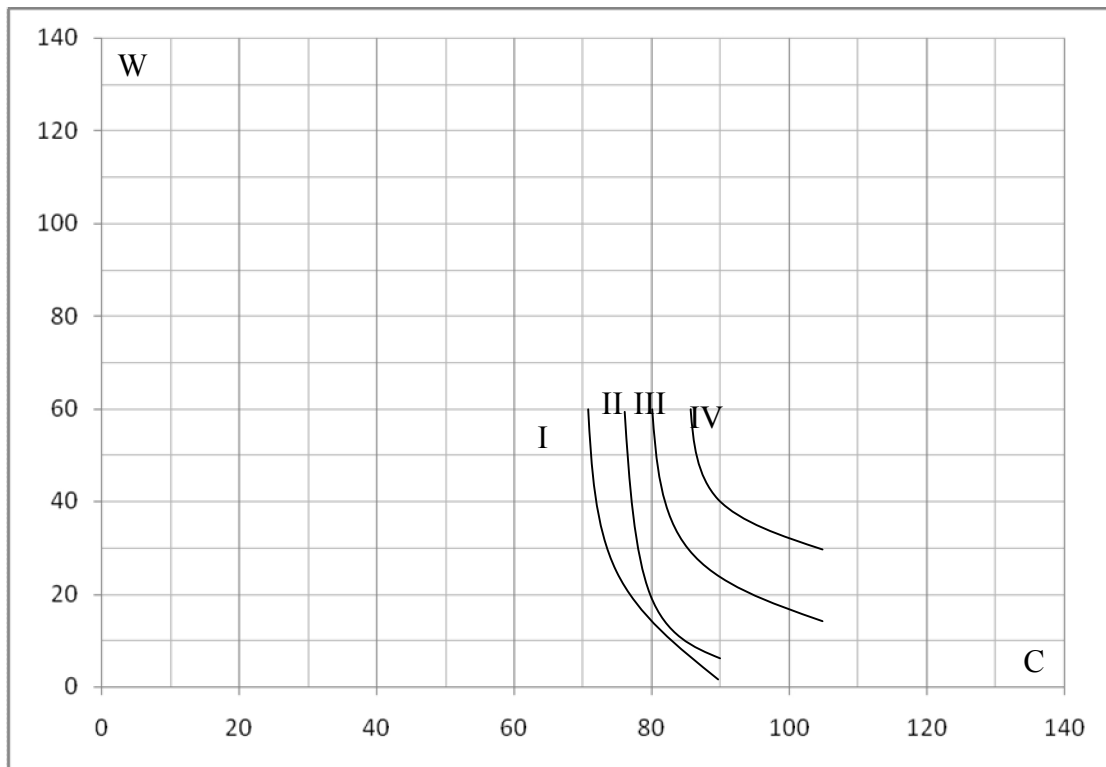
- A. Φτιάξτε τις καμπύλες αδιαφορίας των δύο χωρών σε δύο διαγράμματα. Φέρτε τις εφαπτόμενες στο μεσαίο σημείο των καμπυλών αδιαφορίας II, III, IV. Τι παρατηρείται;
- B. Υπολογίστε το μέσο οριακό λόγο υποκατάστασης υφάσματος-σταριού για τις καμπύλες II και IV.

Απάντηση άσκησης 1

- A. Το γραφικό των καμπυλών αδιαφορίας είναι το παρακάτω:

Ο χάρτης των καμπυλών αδιαφορίας του Ηνωμένου Βασιλείου

Ο χάρτης των καμπυλών αδιαφορίας των Ηνωμένων Πολιτειών

Στο μέσο της καμπύλης αδιαφορίας II του Η.Β η εφαπτομένη έχει κλίση $1/6$ άρα ο οριακός λόγος υποκατάστασης στο σημείο αυτό είναι $1/6$. Αντίστοιχα στη καμπύλη III είναι $1/2$ και στη καμπύλη IV είναι 1 .

- B. Ο μέσος οριακός λόγος υποκατάστασης MRS_{CW} μεταξύ οποιονδήποτε δύο σημείων μιας κοινωνικής καμπύλης αδιαφορίας δίνεται από τον τύπο:

$$MRS_{CW} = -\frac{\Delta W}{\Delta C}$$

Ο παρακάτω πίνακας υπολογίζει το μέσο οριακό λόγο υποκατάστασης για τις καμπύλες αδιαφορίας II και IV του Η.Β και των ΗΠΑ.

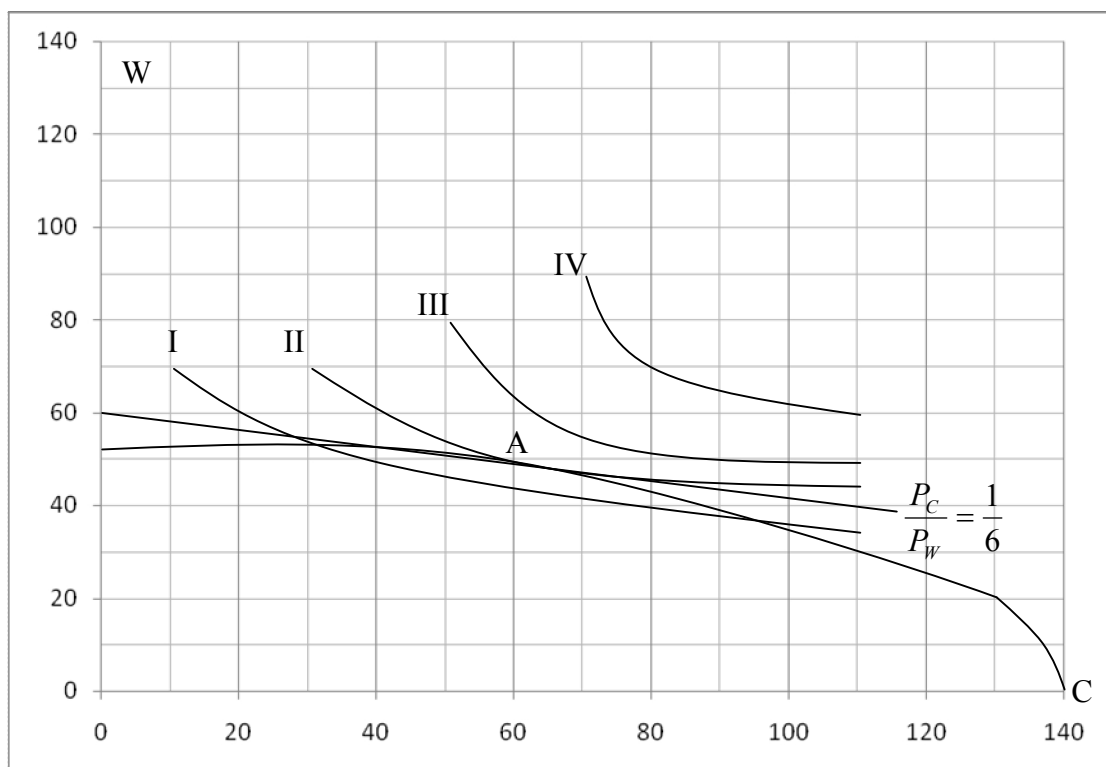
Ηνωμένο Βασίλειο						Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής					
II			IV			II			IV		
W	C	MRS	W	C	MRS	W	C	MRS	W	C	MRS
70	30	---	90	70	---	60	77	---	60	85	---
50	60	$2/3$	70	80	2	20	80	$40/3$	40	90	4
45	110	$1/10$	60	110	$1/3$	5	90	$3/2$	30	105	$2/3$

2. Με δεδομένους του παραπάνω χάρτες κοινωνικών καμπυλών αδιαφορίας και τα παρακάτω όρια παραγωγικών δυνατοτήτων:

Ηνωμένο Βασίλειο		Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	
W	C	W	C
52	0	120	0
50	60	90	40
35	110	60	65
20	130	20	80
0	140	0	81

- A. Προσδιορίστε το σημείο ισορροπίας παραγωγής και κατανάλωσης στο Η.Β και στις ΗΠΑ σε κατάσταση αυτάρκειας (χωρίς εμπόριο).
- B. Προσδιορίστε την ισορροπία του λόγου τιμών υφάσματος σταριού στο Η.Β. και στις ΗΠΑ σε αυτάρκεια.
- Γ. Έχοντας προσδιορίσει τα ανωτέρω σημεία δείξτε τα σημεία παραγωγής και κατανάλωσης εάν διεξαχθεί εμπόριο με ανταλλαγή 1:1, δηλαδή $P_C/P_W=1$. Είναι αυτή μια τιμή ισορροπίας; Ποια είναι τα κέρδη από το εμπόριο;

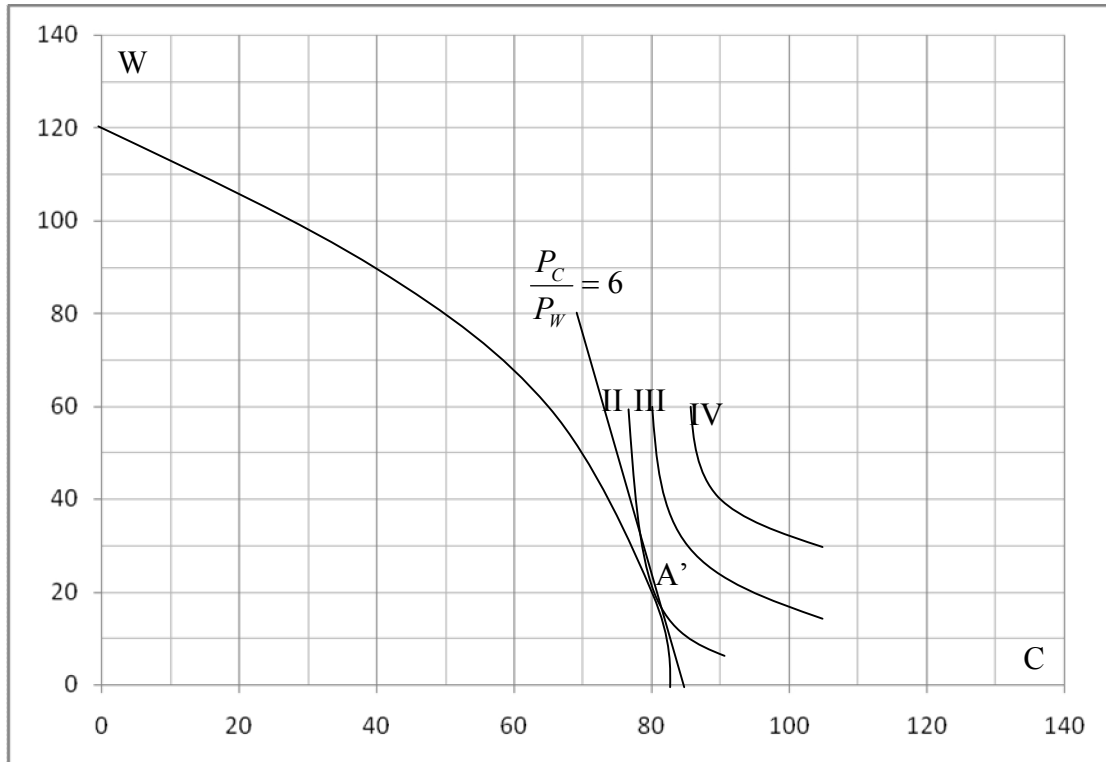
Απάντηση άσκησης 2

Σχήμα 2.1. Η Ισορροπία στο Η.Β με αυτάρκεια.

- Α. Το παραπάνω σχήμα (σχήμα 2.1) δείχνει το όριο παραγωγικών δυνατοτήτων και το χάρτη των καμπυλών αδιαφορίας για το Η.Β. που φτιάχτηκαν στην προηγούμενη άσκηση σε κατάσταση αυτάρκειας.

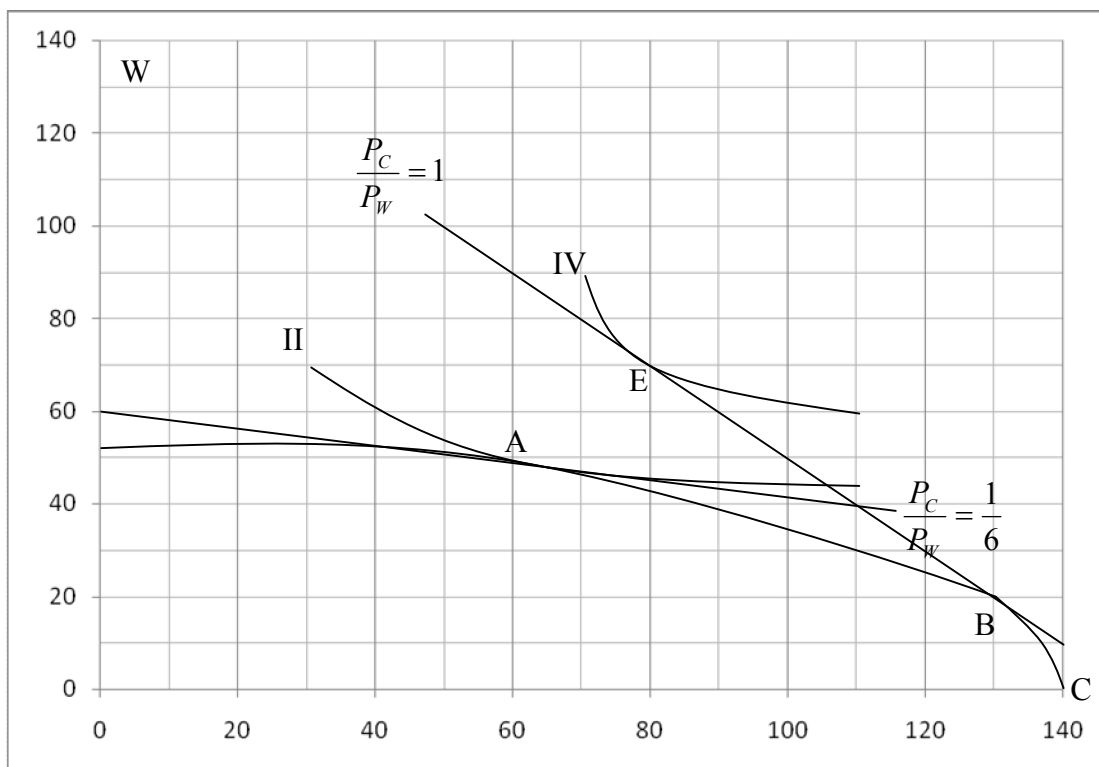
Το σημείο ισορροπίας παραγωγής και κατανάλωσης βρίσκεται στο σημείο Α όπου η κοινωνική καμπύλη αδιαφορίας ΙΙ (η υψηλότερη δυνατόν καμπύλη αδιαφορίας) είναι εφαπτόμενη στο όριο των παραγωγικών δυνατοτήτων. Ο σχετικός λόγος τιμών σε αυτάρκεια για το Η.Β. είναι στο σημείο Α ($10/60=1/6$). Άρα $P_C/P_W=1/6$.

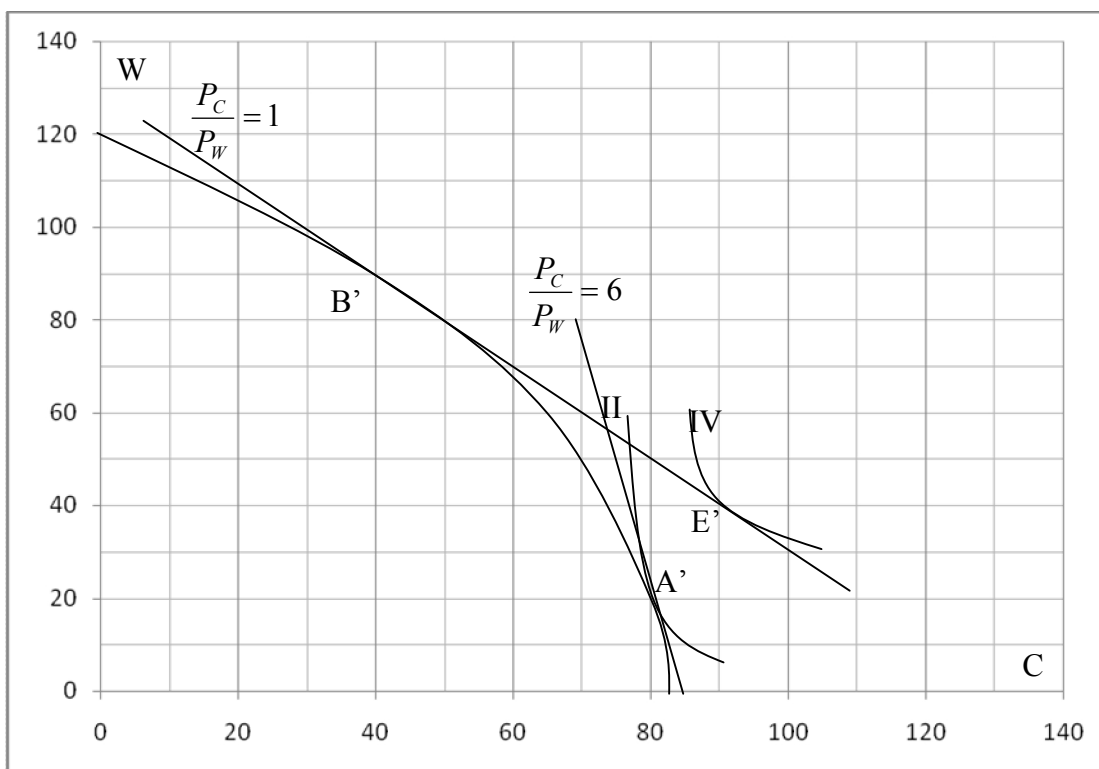
Σχήμα 2.2. Η Ισορροπία στις ΗΠΑ με αυτάρκεια.

Αντίστοιχα για τις ΗΠΑ, το σημείο ισορροπίας είναι Α' και ο λόγος τιμών είναι 6 (σχήμα 2.2).

- Β. Στο σημείο Α ο οριακός λόγος μετατροπής (MRT_{CW}) και ο οριακός λόγος υποκατάστασης (MRS_{CW}) για το Η.Β είναι $10/60=1/6$. Άρα η παραγωγή και η κατανάλωση είναι σε ισορροπία. Στις ΗΠΑ, το αντίστοιχο σημείο Α' έχει λόγους 6.
- Γ. Με λόγο τιμών $P_C/P_W=1$ και εμπόριο, η παραγωγή στο Η.Β. μετακινείται από το σημείο Α στο σημείο Β που σημαίνει 130C και 20W. Ανταλλάσσει 50C για 50W και μπορεί να καταναλώσει 80C ($130-50$) και 70W ($20+50$). Το σημείο Β είναι η το σημείο στο οποίο ο λόγος $P_C/P_W=1$ εφάπτεται στην ανώτερη δυνατή καμπύλη αδιαφορίας (IV) επειδή $MRT_{CW}=MRS_{CW}=1$. Άρα στο εμπόριο, το Η.Β. κερδίζει κατανάλωση 20C και 20W περισσότερο από ότι στην αυτάρκεια (διαφορά κατανάλωσης στα σημεία Α και Ε).

Σχήμα 2.3. Η Ισορροπία στο Η.Β με εμπόριο.

Σχήμα 2.4. Η Ισορροπία στις ΗΠΑ με εμπόριο.

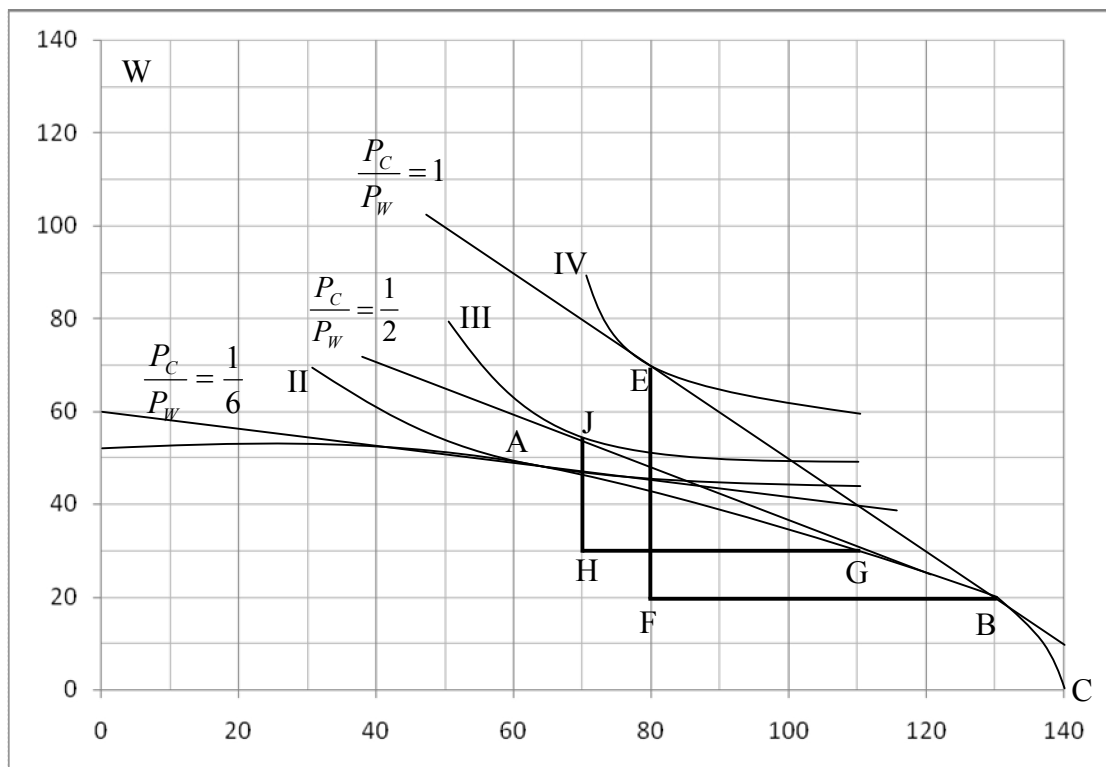
Αντίστοιχα στις ΗΠΑ η μετακίνηση της παραγωγής είναι από το Α' στο Β' (από 80C και 20W σε 40C και 90W) και μετά την ανταλλαγή 50C για 50W, η κατανάλωση μετακινείται από το Α' στο Ε' (90C=40+50 και 40W=90-50). Αφού οι ποσότητες εμπορίου είναι σε ισορροπία, δηλαδή αυτά που θέλει να εξάγει το Η.Β. είναι αυτά που θέλει να εισάγει οι ΗΠΑ και αντίστροφα, τότε ο λόγος τιμών $P_C/P_W=1$ είναι η τιμή ισορροπίας στο εμπόριο.

3. Με τα δεδομένα της παραπάνω άσκησης:

- A. Κατασκευάστε με τη τριγωνική μέθοδο τη καμπύλη διάθεσης του Η.Β.
- B. Υποθέτοντας ότι με παρόμοιο τρόπο μπορείτε να κατασκευάσετε και τη καμπύλη διάθεσης για τις ΗΠΑ, προσδιορίστε το σημείο ισορροπίας για να γίνει εμπόριο και τους όρους εμπορίου.

Απάντηση άσκησης 3

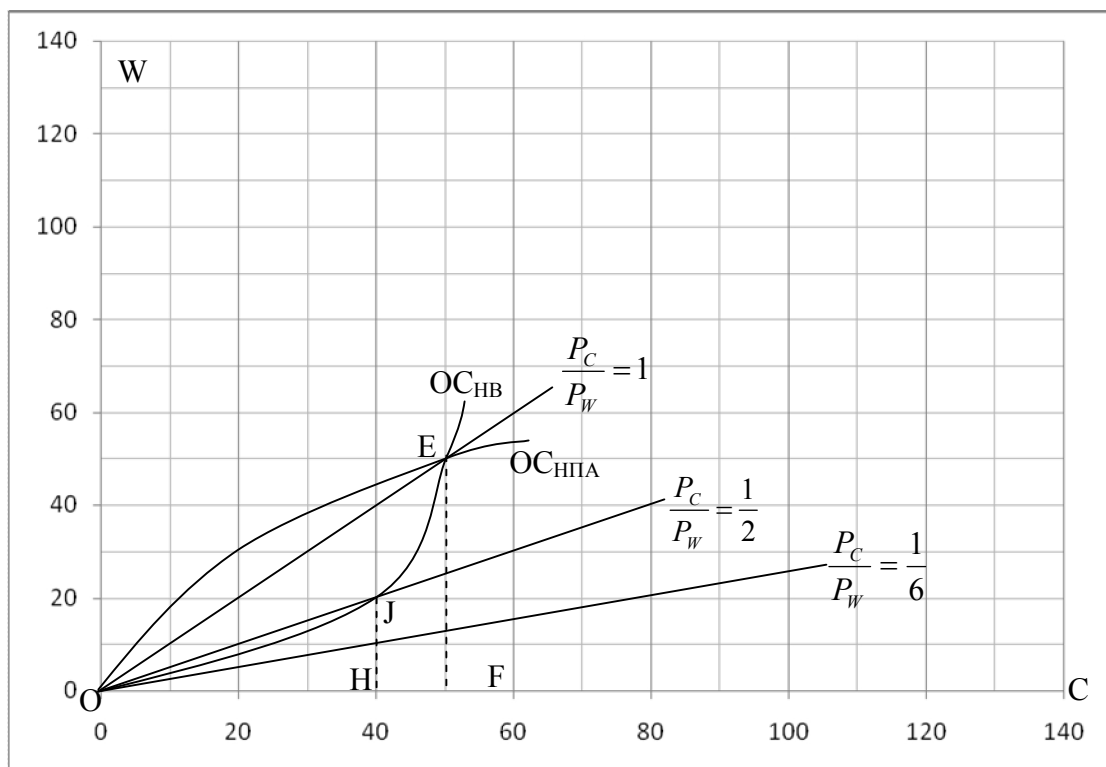
Εάν το εμπόριο γίνει με $P_C/P_W=1$, τότε η παραγωγή στο Η.Β μετακινείται από το Α (αυτάρκεια) στο σημείο Β και η κατανάλωση στο σημείο Ε από το Α στην αυτάρκεια. Για να γίνει η μετακίνηση το Η.Β. εμπορεύεται 50C για 50W με τις ΗΠΑ. Το τρίγωνο του εμπορίου BFE στο σχήμα 3.1 είναι το τρίγωνο OFE στο σχήμα 3.2.

Σχήμα 3.1. Διαφορετικά σημεία ισορροπίας στο Η.Β με ευπόριο.

Αντίστοιχα, το τρίγωνο εμπορίου GHJ στο σχήμα 3.1 είναι το τρίγωνο OHJ στο σχήμα 3.2 που αντιστοιχεί σε λόγο τιμών $P_C/P_W=1/2$. Στη θέση G το Η.Β παράγει 110C και 35W, ανταλλάσσει 40C για 20W με τις ΗΠΑ (λόγος $\frac{1}{2}$) και καταναλώνει στο σημείο J 70C (110-40) και 55W (35+20). Φυσικά σε αυτό το σημείο το εμπόριο είναι λιγότερο επωφελές για το Η.Β από ότι το προηγούμενο σημείο.

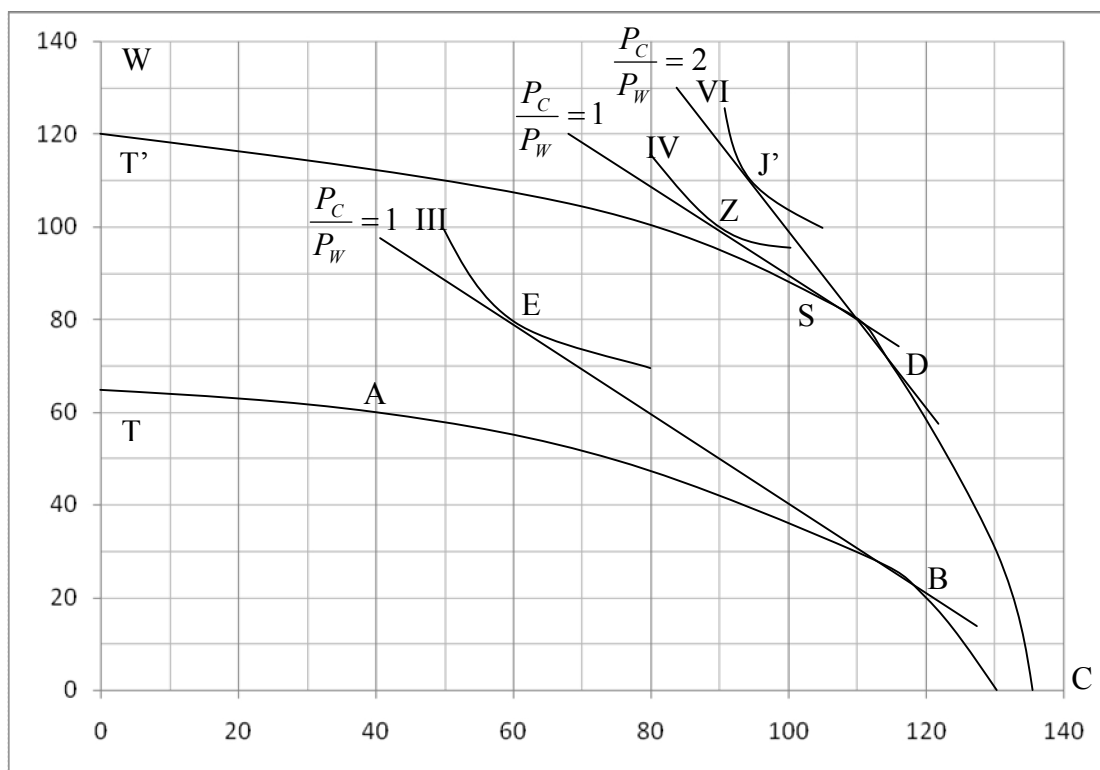
Ενώνοντας πολλά τέτοια σημεία όπως τα προηγούμενα δύο μπορούμε να φτιάξουμε τη καμπύλη διάθεσης του Η.Β. όπως στο σχήμα 3.2.

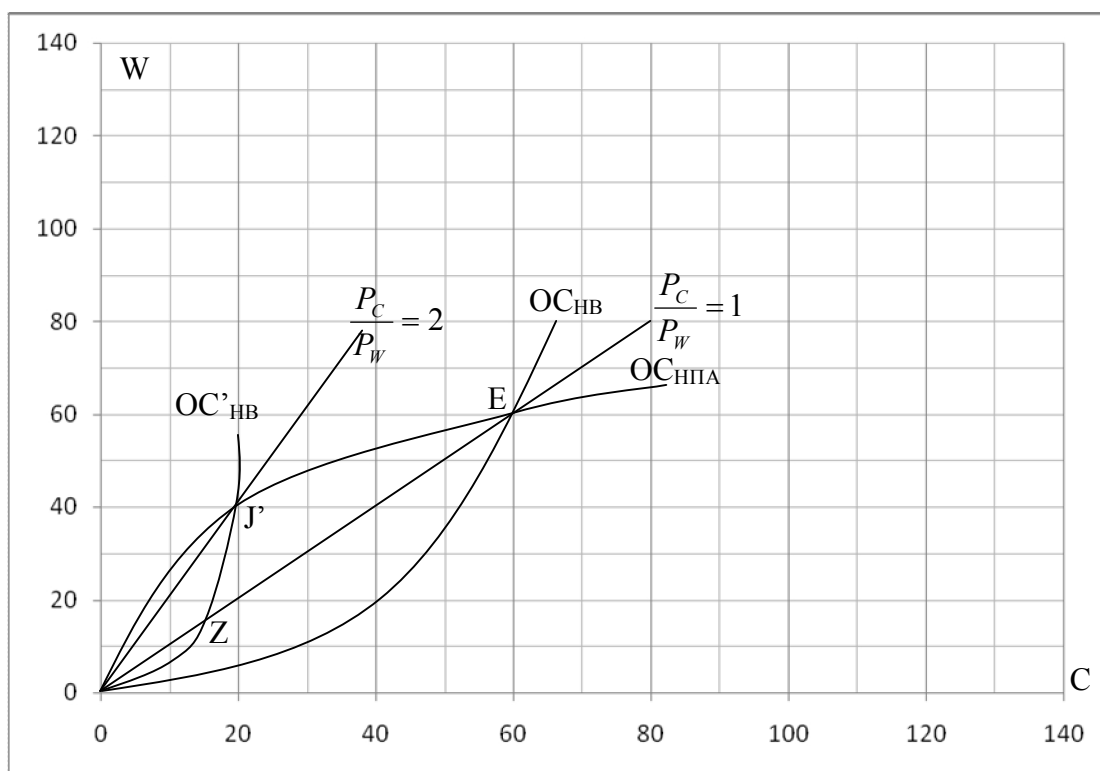
Σχήμα 3.2. Η καμπύλη διάθεσης στο Η.Β με βάση τα τρίγωνα του σχήματος 3.1.

- Β. Στο ανωτέρω σχήμα 3.2 μπορούμε με τον ίδιο τρόπο να σχεδιάσουμε και τη καμπύλη διάθεσης για τις ΗΠΑ (OC_{HPA}). Το σημείο ισορροπίας είναι το σημείο τομής των δύο καμπυλών διάθεσης στο Ε. Οι όροι εμπορίου στο σημείο αυτό είναι 1 και για τις δύο χώρες.

4. Με βάση τα δύο παρακάτω διαγράμματα, και γνωρίζοντας ότι το αγαθό σάρι (W) είναι έντασης κεφαλαίου, ενώ το αγαθό ύφασμα (C) είναι έντασης εργασίας, για το τι συνέβη στο Η.Β και ποιες ήταν οι επιπτώσεις στο εμπόριο του Η.Β με τις ΗΠΑ.

Σχήμα 4.1.

Σχήμα 4.2.

Απάντηση άσκησης 4

Στο σχήμα 4.1 φαίνεται ότι σε χρόνο T , το Η.Β παράγει στο σημείο Β και καταναλώνει στο σημείο Ε όπου η σχετική τιμή των αγαθών εφάπτεται της ανώτερης καμπύλης αδιαφορίας. Στην κατάσταση αυτή η οικονομία παράγει 120C και 20W, εξάγει 60C για 60W, και καταναλώνει 60C (120-60) και 80W (20+60).

Στο χρόνο T' το όριο παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας του Η.Β. μετακινείται προς τα έξω αλλά η μεγέθυνση είναι προσανατολισμένη προς το στάρι (W) περισσότερο από ότι προς το ύφασμα (C). Αυτό σημαίνει ότι επειδή το στάρι είναι έντασης κεφαλαίου και το ύφασμα έντασης εργασίας προφανώς στην οικονομία συνέβη γεγονός το οποίο αύξησε το κεφάλαιο περισσότερο από ότι την εργασία. Σε οικονομικούς όρους έχουμε **εισαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση**.

Στο νέο όριο των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας του Η.Β., η παραγωγή βρίσκεται στο σημείο S, που είναι το σημείο που εφάπτεται η γραμμή σχετικής τιμής με το όριο των παραγωγικών δυνατοτήτων. Στο σημείο αυτό η οικονομία παράγει 105C και 85W. Το Η.Β. εξάγει 15C για 15W. Η κατανάλωση βρίσκεται στο σημείο Z που η γραμμή σχετικής τιμής εφάπτεται με την ανώτερη δυνατή κοινωνική καμπύλη αδιαφορίας. Στο σημείο αυτό η οικονομία καταναλώνει 90C (105-15) και 100W (85+15).

Στο σχήμα 4.2 βλέπουμε τις καμπύλες διάθεσης του Η.Β και των ΗΠΑ. Πριν την εξαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση στο Η.Β., το Ε είναι το σημείο ισορροπίας μεταξύ των χωρών με κάθε χώρα να θέλει να ανταλλάξει 60 μονάδες του προϊόντος που θέλει να εξάγει με 60 μονάδες του προϊόντος της άλλης χώρας. Μετά όμως την μεγέθυνση η ανταλλαγή 15 προς 15 οδηγεί τη καμπύλη διάθεσης του Η.Β στο σημείο Z (15 για 15). Συνεπώς στο σημείο Z το Η.Β θέλει να εξάγει πολύ λιγότερο ύφασμα (15 μονάδες) από αυτό που θέλει να εισάγει οι ΗΠΑ (60 μονάδες) και θέλει να εισάγει λιγότερο στάρι (15 μονάδες) από αυτό που θέλουν να εξάγουν οι ΗΠΑ (60 μονάδες). Αυτή η μετακίνηση της καμπύλης διάθεσης του Η.Β προς τα επάνω και αριστερά διαμορφώνει (με την καμπύλη διάθεσης των ΗΠΑ σταθερή) νέους όρους αμπιριού και σημείου ισορροπίας. Έτσι οι όροι εμπορίου για το Η.Β βελτιώνονται από την γραμμή 1 στην γραμμή 2, και το καινούργιο σημείο ισορροπίας είναι το J' .

Με αυτούς τους όρους εμπορίου, το Η.Β παράγει πλέον στο σημείο D όπου η γραμμή της νέας σχετικής τιμής εφάπτεται του μεγεθυμένου ορίου παραγωγικών δυνατοτήτων. Στο σημείο D το Η.Β. παράγει 115C και 70W. Με όρους εμπορίου ίσους με 2, εξάγει 20C για 40W. Η κατανάλωση μετακινείται στο σημείο J' όπου η γραμμή της σχετικής τιμής εφάπτεται της ανώτερης δυνατής κοινωνικής καμπύλης αδιαφορίας. Στο σημείο αυτό η κατανάλωση είναι 95C (115-20) και 110W (70+40).

Συμπερασματικά, η εισαγωγικά προσανατολισμένη μεγέθυνση του Η.Β όχι μόνο κρατά όλα τα οφέλη της μεγέθυνσης αλλά αποσπά περισσότερα οφέλη λόγω της καλυτέρευσης των όρων εμπορίου.

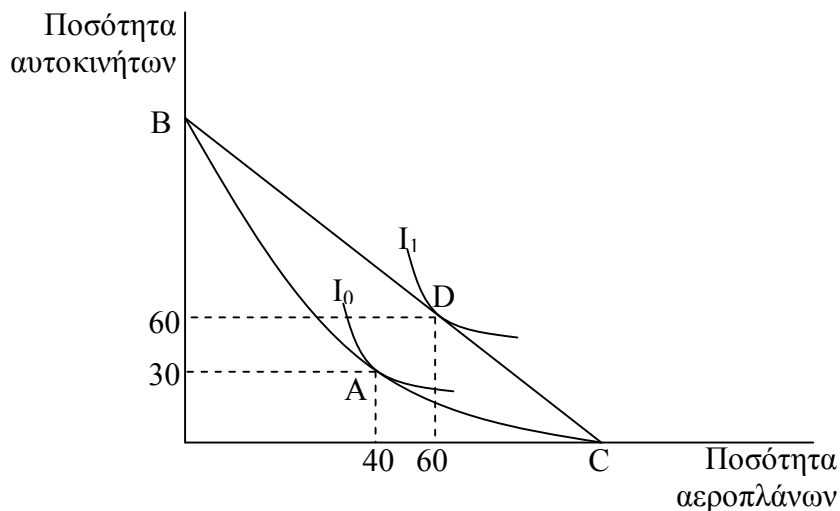
5. Υπάρχει δυνατότητα δύο χώρες με ολόιδιες παραγωγικές δυνατότητες (όρια παραγωγικών δυνατοτήτων) και ολόιδιες προτιμήσεις (καμπύλης αδιαφορίας) να κερδίσουν από το εμπόριο;

Απάντηση άσκησης 5

Η απάντηση δεν μπορεί να δοθεί από το πρότυπο (νεοκλασικό) υπόδειγμα διεθνούς εμπορίου που θεωρεί ότι οι διαφορές πριν το εμπόριο δίνουν έναυσμα για έναρξη εμπορίου.

Εάν όμως υποθέσουμε ότι τα δύο αγαθά που παράγουν οι δύο χώρες είναι αντικείμενο οικονομικών κλίμακας (π.χ. αυτοκίνητα και αεροπλάνα) κάτω από τις ίδιες υποθέσεις αυξανόμενων αποδόσεων, τότε οι δύο χώρες μπορούν να διεξάγουν εμπόριο εάν εξειδικεύσουν την παραγωγή τους η κάθε μια σε ένα αγαθό.

Στο σχήμα παρακάτω φαίνεται ότι ενώ οι δύο χώρες παράγουν και καταναλώνουν στο σημείο Α με το όριο παραγωγικών δυνατοτήτων να είναι κυρτό (αυξανόμενες αποδόσεις όχι φθίνουσες) εάν εξειδικεύσουν την παραγωγή τότε η μία θα μετακινηθεί στο Β μόνο αυτοκίνητα και η άλλη στο C μόνο αεροπλάνα. Τότε η κατανάλωση των δύο χωρών μπορεί να μετακινηθεί στο σημείο D.

6. Ο παρακάτω πίνακας δίνει ένα παράδειγμα εμπορίου ανάμεσα στις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και το Σουδάν για αγροτικά και βιομηχανικά προϊόντα.

	Εξαγωγές ΗΠΑ προς:		Εισαγωγές ΗΠΑ από:	
	Ιαπωνία	Σουδάν	Ιαπωνία	Σουδάν
Αγροτικά προϊόντα	75 εκ.\$	50 εκ. \$	60 εκ. \$	55 εκ. \$
Βιομηχανικά προϊόντα	70 εκ. \$	65 εκ. \$	150 εκ. \$	0 εκ. \$

Συγκρίνετε το ενδοκλαδικό εμπόριο των ΗΠΑ με την Ιαπωνία και το Σουδάν για κάθε κλάδο και για όλη την οικονομία. Σχολιάστε τα αποτελέσματά σας.

Απάντηση άσκησης 6

Για τα αγροτικά προϊόντα ο βαθμός ενδοκλαδικού εμπορίου είναι:

$$I=1-(|75-60|/75+60)=1-(15/135)=1-0,11=0,89 \text{ για την Ιαπωνία και}$$

$$I=1-(|75-55|/75+55)=1-(20/130)=1-0,15=0,85 \text{ για το Σουδάν}$$

Για τα βιομηχανικά προϊόντα ο βαθμός ενδοκλαδικού εμπορίου είναι:

$$I=1-(|70-150|/70+150)=1-(80/220)=1-0,36=0,64 \text{ για την Ιαπωνία και}$$

$$I=1-(|65-0|/65+0)=1-(65/65)=1-1=0 \text{ για το Σουδάν}$$

Για ολόκληρη την οικονομία ο βαθμός ενδοκλαδικού εμπορίου είναι:

$$I=1-(|75-60|+|70-150|)/(145+210)=1-(95/355)=1-0,27=0,73 \text{ για την Ιαπωνία και}$$

$$I=1-(|50-55|+|70-0|)/(115+55)=1-(75/170)=1-0,44=0,56 \text{ για το Σουδάν}$$

Ο βαθμός ενδοκλαδικού εμπορίου με την Ιαπωνία είναι μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο με το Σουδάν σε όλους τους κλάδους και σε ολόκληρη την οικονομία. Αυτό είναι αναμενόμενο διότι το ενδοκλαδικό εμπόριο βασίζεται σε ζήτηση για αγαθά έντασης γνώσης ή σχεδιασμού και πολυτέλειας. Όσο υψηλότερο είναι το εισόδημα μιας χώρας τόσο μεγαλύτερη θα είναι η ανάγκη και η αναζήτηση της ποικιλίας. Έτσι ο βαθμός ενδοκλαδικού εμπορίου των ΗΠΑ είναι μεγαλύτερος με την αναπτυγμένη και υψηλού εισοδήματος Ιαπωνία παρά με το υπό ανάπτυξη και χαμηλότερου εισοδήματος Σουδάν.

6. Θεωρητικά Θέματα

1. Παρουσιάστε τη θεωρία του «Κύκλου Ζωής» ενός προϊόντος και τις επιπτώσεις της στο διεθνές εμπόριο.

Απάντηση θεωρητικού θέματος 1

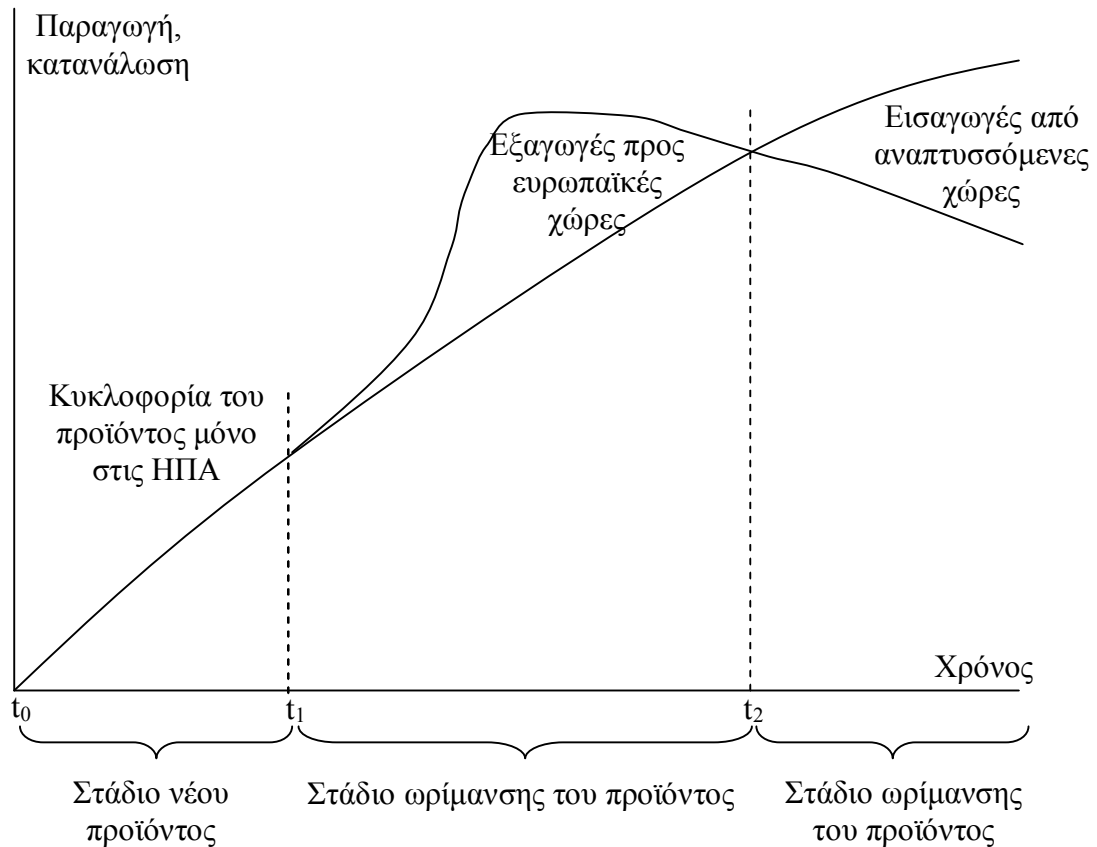
Η θεωρία του κύκλου παραγωγής ασχολείται με τον κύκλο ζωής ενός νέου προϊόντος και τις επιπτώσεις του στο διεθνές εμπόριο. Η θεωρία προτάθηκε από τον Raymond Vernon το 1966 σαν εναλλακτική πρόταση μετά την αποτυχία της θεωρίας Heckscher-Ohlin να εξηγήσει πειστικά τη μορφή του διεθνούς εμπορίου στην Αμερική. Ο Vernon υπέθεσε ότι η σύλληψη-παραγωγή (γέννηση), διάχυση (ωρίμανση) και τυποποίηση ενός προϊόντος είναι στάδια της ζωής του προϊόντος που συνδέονται με διάφορες φάσεις του εμπορίου αυτού του προϊόντος.

Η αρχική θεωρία χωρίζει το κύκλο ζωής ενός προϊόντος σε τρία στάδια: το στάδιο του νέου προϊόντος, το στάδιο της ωρίμανσης και το στάδιο της τυποποίησης του προϊόντος. Μεταγενέστερες επεκτάσεις αυτής της θεωρίας διακρίνουν περισσότερα στάδια. Στο πρώτο στάδιο ο Vernon θεωρεί ότι το νέο προϊόν κατασκευάζεται και πωλείται μόνο στις ΗΠΑ. Οι επιχειρήσεις το παράγουν στις ΗΠΑ διότι εκεί είναι η κατανάλωση και θέλουν να ελέγχουν τις αντιδράσεις και τις στάσεις των καταναλωτών απέναντι στο προϊόν. Στο στάδιο αυτό το προϊόν αλλάζει χαρακτηριστικά και προσαρμόζεται στις ανάγκες των καταναλωτών των ΗΠΑ. Στο στάδιο αυτό δεν υπάρχει διεθνές εμπόριο του προϊόντος. Στο δεύτερο στάδιο, αυτό της ωρίμανσης, το προϊόν αρχίζει να αποκτά τα τυπικά του χαρακτηριστικά και υιοθετούνται οι πρώτες διαδικασίες μαζικής του παραγωγής. Στο σημείο αυτό οι επιχειρήσεις διαπιστώνουν ότι υπάρχουν ευκαιρίες αυξουσών αποδόσεων ή τουλάχιστον ότι η παραγωγή τους βρίσκεται στο φάσμα των αυξανόμενων αποδόσεων. Αυτή είναι και η βασική διαφορά του υποδείγματος του κύκλου ζωής με το κλασικό υπόδειγμα Ricardo και τις θεωρίες Heckscher-Ohlin που υποθέτουν σταθερές οικονομίες κλίμακας. Σε αυτό το στάδιο ξεκινά η ζήτηση του προϊόντος και από άλλες ξένες αγορές υψηλού εισοδήματος. Ο Vernon υποστήριξε ότι αυτές είναι οι Ευρωπαϊκές αγορές. Στο στάδιο αυτό, εάν οι συνθήκες παραγωγής το επιτρέπουν, οι αμερικανικές επιχειρήσεις μπορεί να αρχίσουν να παράγουν το προϊόν αυτό σε μια ευρωπαϊκή χώρα για να εξυπηρετούν όλη την ευρωπαϊκή αγορά. Έτσι αναγνωρίζεται ότι το κεφάλαιο και η διοίκηση είναι κινητοί συντελεστές σε αντίθεση με τις θεωρίες Ricardo και Heckscher-Ohlin. Στο στάδιο αυτό μπορεί κανείς να παρατηρήσει μία αρχική αύξηση των εξαγωγών από τις ΗΠΑ που, εάν οι συνθήκες το επιτρέπουν, θα ακολουθηθεί από μείωση λόγω επανα-χωροθέτησης της παραγωγής σε άλλες χώρες υψηλού εισοδήματος.

Στο τρίτο στάδιο της τυποποίησης, το προϊόν έχει πάρει την τελική του μορφή, οι παραγωγοί είναι απόλυτα εξοικειωμένοι με την παραγωγική διαδικασία και οι καταναλωτές απόλυτα εξοικειωμένοι με τα χαρακτηριστικά και την λειτουργία του προϊόντος. Τότε, η παραγωγή μπορεί να μετακινηθεί σε αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν πλεονέκτημα κόστους εργασίας που αντισταθμίζει το μεταφορικό κόστος. Στο στάδιο αυτό οι ΗΠΑ χάνουν όλο το εμπόριο του προϊόντος που πλέον διενεργείται από αμερικανικές εταιρείες ή εταιρείες

αμερικανικών συμφερόντων στις αναπτυσσόμενες χώρες και μετατρέπονται σε εισαγωγείς του προϊόντος αυτού.

Το σχήμα παρακάτω δείχνει το κύκλο ζωής ενός προϊόντος και το αναμενόμενο διεθνές εμπόριο του προϊόντος αυτού.

Όπως φαίνεται καθαρά στο παραπάνω σχήμα, το υπόδειγμα του κύκλου ζωής του προϊόντος εισάγει την έννοια του **δυναμικού συγκριτικού πλεονεκτήματος** και έτσι η χώρα εξαγωγής του προϊόντος αλλάζει κατά την διάρκεια ζωής του προϊόντος.

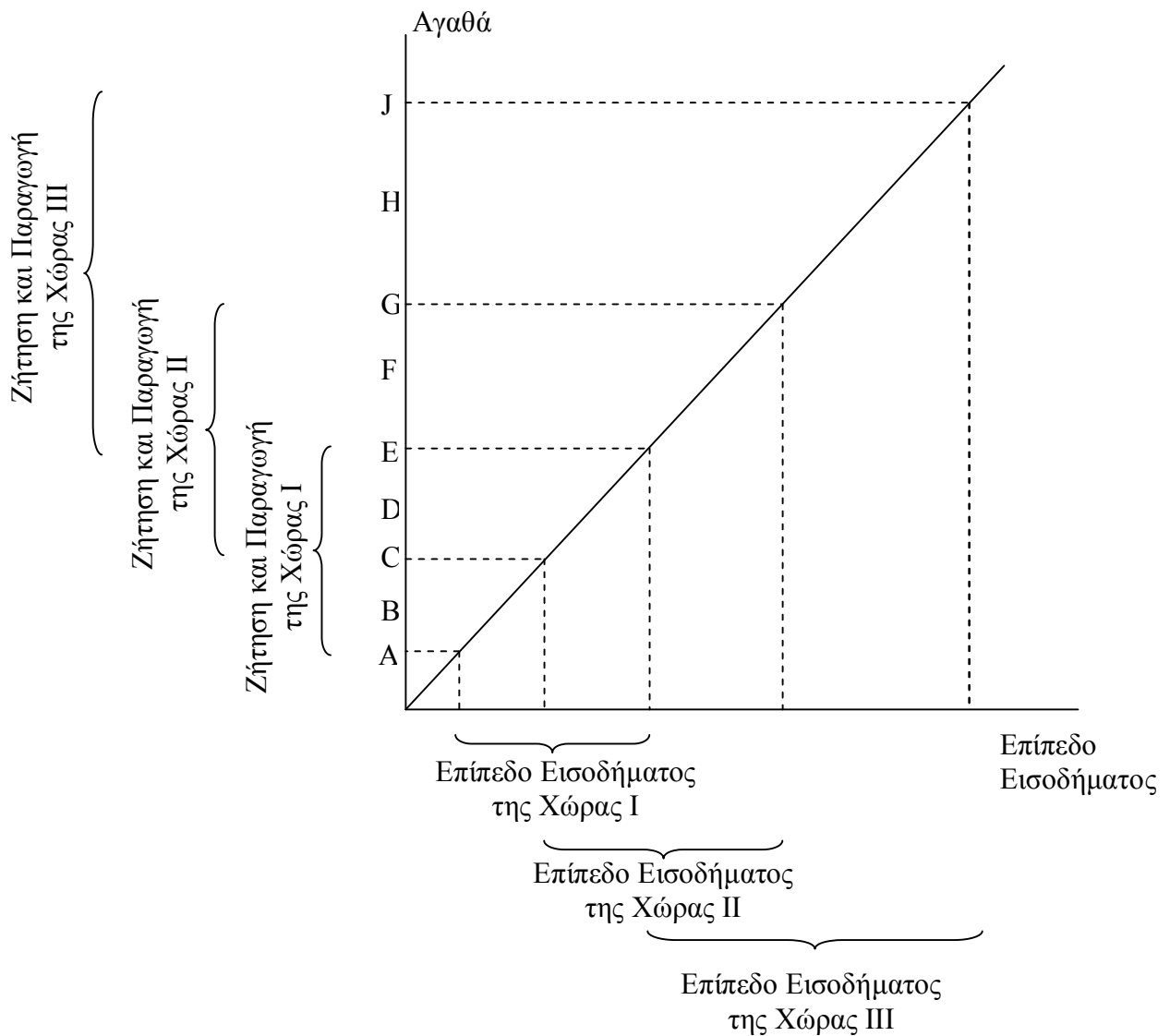
Το υπόδειγμα έχει δεχθεί διάφορες τροποποιήσεις και επεκτάσεις ξεκινώντας από τον ίδιο τον Vernon το 1979 που πρότεινε ότι το πρώτο στάδιο της έρευνας και ανάπτυξης μπορεί να γίνεται σε τρίτες χώρες μέσα από την δράση των πολυεθνικών, ενώ οι ευρωπαϊκές χώρες δεν έχουν πλεονέκτημα κόστους εργασίας από τις ΗΠΑ και η εγκατάσταση των επιχειρήσεων εκτός ΗΠΑ μπορεί να γίνει απευθείας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Άλλες εξελίξεις προσπάθησαν να συνδυάσουν το πρώτο στάδιο με τον τομέα έρευνας και ανάπτυξης σαν ξεχωριστό τομέα της οικονομίας.

Πάντως, τα κυριότερα σημεία της θεωρίας αυτής που την ξεχωρίζουν από τις προγενέστερες είναι οι οικονομίες κλίμακας, οι ξένες επενδύσεις, και ο δυναμισμός στο συγκριτικό πλεονέκτημα.

2. Παρουσιάστε τη θεωρία της «Επικαλυπτόμενης Ζήτησης» του Linder και τις επιπτώσεις της στο διεθνές εμπόριο.

Απάντηση θεωρητικού θέματος 2

Η θεωρία Linder είναι η πρώτη εντελώς ξεχωριστή θεωρία διεθνούς εμπορίου διότι ξεκινά, σε αντίθεση με όλες τις υπόλοιπες, από την ζήτηση των αγαθών και όχι την προσφορά. Η θεωρία ασχολείται μόνο με τα μεταποιημένα προϊόντα υποθέτοντας ότι για τα προϊόντα του πρωτογενούς τομέα ισχύει η θεωρία Heckscher-Ohlin. Η βασική υπόθεση της θεωρίας είναι ότι οι προτιμήσεις των καταναλωτών μιας χώρας προσδιορίζονται από τα εισοδήματα και συνεπώς το κατά κεφαλή εισόδημα μιας χώρας θα προσδώσει ένα χαρακτηριστικό μείγμα προτιμήσεων στους καταναλωτές της χώρας.

Αυτές οι προτιμήσεις των «αντιπροσωπευτικών καταναλωτών» θα επιφέρουν ζήτηση για συγκεκριμένα προϊόντα και η ζήτηση θα ενεργοποιήσει την παραγωγή. Συνεπώς το τι παράγεται σε μια χώρα είναι αποτέλεσμα της ανταπόκρισης των επιχειρήσεων στη ζήτηση. Το παραπάνω σχήμα θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε πως αρχίζει το διεθνές εμπόριο από τα αγαθά που παράγονται στις χώρες.

Το επίπεδο εισοδήματος στη Χώρα Ι ενεργοποιεί την παραγωγή και κατανάλωση των προϊόντων Α, Β, C, D, και Ε. Τα προϊόντα αυτά ταξινομούνται σε αύξουσα σειρά ποιότητας και πολυπλοκότητας. Για παράδειγμα, τα αγαθά Α και Β μπορεί να είναι πολύ χαμηλής ποιότητας ρούχα ενώ τα C, D και Ε να είναι πιο ποιοτικά ρούχα, ενώ τα F και G να είναι ρούχα επώνυμων σχεδιαστών και τα Η και J να είναι μεταξωτά ρούχα επώνυμων σχεδιαστών. Η Χώρα ΙΙ με ελαφρά υψηλότερο εισόδημα έχει παραγωγή και κατανάλωση ποιοτικά υψηλότερων προϊόντων (C, D, Ε, F, G). Τα αγαθά F και G δεν αγοράζονται από τους καταναλωτές της χώρας Ι διότι δεν τους το επιτρέπει το εισόδημά τους.

Εάν αυτές οι δύο χώρες ξεκινήσουν μεταξύ τους εμπόριο, ποια αγαθά θα είναι αντικείμενο του εμπορίου τους; Το εμπόριο θα επικεντρωθεί στα αγαθά για τα οποία υπάρχει επικαλυπτόμενη ζήτηση από τους καταναλωτές των δύο χωρών. Δηλαδή στα αγαθά C, D και Ε. Εάν στο υπόδειγμα βάλουμε και Τρίτη χώρα που παράγει τα αγαθά Ε, F, G, Η και J τότε η χώρα ΙΙΙ θα κάνει εμπόριο των αγαθών Ε, F και G με την χώρα ΙΙ και μόνο με το αγαθό Ε με την χώρα Ι.

Η επίπτωση της θεωρίας Linder της επικαλυπτόμενης ζήτησης είναι ότι το διεθνές εμπόριο μεταποιημένων προϊόντων θα είναι ισχυρό μεταξύ χωρών με παρόμοια κατά κεφαλή εισοδήματα και λιγότερο ισχυρό μεταξύ χωρών με ανόμοια εισοδήματα. Η θεωρία συμφωνεί με την παρατήρηση ότι μετά τον Β' παγκόσμιο Πόλεμο το διεθνές εμπόριο είναι ισχυρό ανάμεσα στις αναπτυγμένες χώρες.

Κάποιοι υποστήριξαν ότι οι αναπτυγμένες χώρες είναι γεωγραφικά κοντά και έχουν αναπτύξει την ίδια καταναλωτική κουλτούρα. Συνεπώς αυτό που προβλέπει η θεωρία Linder μπορεί να είναι μόνο ελαχιστοποίηση του κόστους μεταφοράς και παρόμοιες καταναλωτικές προτιμήσεις και συνήθειες. Πράγματι όταν κάποιοι ερευνητές διόρθωσαν τις μετρήσεις τους με μεταβλητές γεωγραφικής και καταναλωτικής γειτνίασης, η θεωρία Linder δεν είχε μεγάλη ισχύ.

Τέλος, η θεωρία Linder προβλέπει ποια αγαθά θα είναι αντικείμενο του εμπορίου αλλά δεν προβλέπει τη διεύθυνση του εμπορίου. Δηλαδή από ποια χώρα προς ποια χώρα θα κατευθύνεται η κίνηση των αγαθών, και γιατί.

7. Θέματα για Συζήτηση

1. Πριν την πτώση του τείχους του Βερολίνου και την ένωση της Γερμανίας η πρώτη Δυτική Γερμανία θεωρείτο μια χώρα αφθονίας κεφαλαίου ενώ η πρώτη Ανατολική Γερμανία μια χώρα αφθονίας εργασίας. Μετά την ένωση και στο πλαίσιο ενός υποδείγματος δύο συντελεστών, ποια νομίζετε ότι θα είναι η διαφορά στη σχετική εκροή των προϊόντων έντασης εργασίας και έντασης κεφαλαίου της ενωμένης Γερμανίας με την πρώτη Δυτική Γερμανία; Τι θα μας πρότεινε η θεωρία για το εμπόριο της ενωμένης Γερμανίας σε σχέση με την Δυτική Γερμανία;
2. Οι νέες βιομηχανικές τεχνολογίες είναι, κατά κύριο λόγο, τεχνολογίες υποκατάστασης εργασίας. Σε μια χώρα που παράγει έντασης κεφαλαίου βιομηχανικά προϊόντα και έντασης εργασίας υπηρεσίες, τι επιπτώσεις θα έχει η εισαγωγή τεχνολογιών στη βιομηχανία; Με σταθερές παγκόσμιες τιμές, και με τη χώρα να είναι εξαγωγέας μεταποιημένων βιομηχανικών προϊόντων, τι θα συμβεί στο διεθνές της εμπόριο μετά την εισαγωγή των τεχνολογιών;
3. Στα τέλη της δεκαετίας του '70 η μεγάλη παραγωγή αθλητικών παπουτσιών μετακινήθηκε από τις ΗΠΑ στη Νότια Κορέα. Στα μέσα περίπου της δεκαετίας του '90, η βιομηχανία αθλητικών παπουτσιών της Νότιας Κορέας έχανε θέσεις εργασίας και πωλήσεις λόγω αύξησης των μισθών. Η παραγωγή μετακινήθηκε πάλι στην Ινδονησία και τη Κίνα. Θεωρείτε ότι αυτές οι μετακινήσεις στη χωροθέτηση της βιομηχανίας αθλητικών παπουτσιών ταιριάζουν με τη θεωρία του κύκλου ζωής των προϊόντων; Με τη θεωρία Heckscher-Ohlin; Γιατί ναι (και γιατί όχι).
4. Η αγροτική μεταπολεμική Ελλάδα υιοθέτησε ένα μεγάλο πρόγραμμα αποξηράνσεων λιμνών και ελών και συγχρόνως εκχερσώσεις δασών για την αύξηση της προσφοράς αγροτικής γης. Η Ελλάδα είναι μικρή χώρα και δεν επηρεάζει τους όρους εμπορίου αγροτικών προϊόντων. Ποιές ήταν οι επιπτώσεις αυτής της πολιτικής; Συμφωνούν με την θεωρία των επιπτώσεων της ανισομερούς μεγέθυνσης στο εμπόριο μια χώρας;
5. Ο Καναδάς είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος των ΗΠΑ ενώ το Μεξικό δεν είναι. Αυτό θα το εξηγούσατε με την θεωρία του ενδοκλαδικού εμπορίου, την θεωρία Linder της επικαλυπτόμενης ζήτησης ή τη θεωρία του κύκλου ζωής του προϊόντος;
6. Τι δείχνει ο αριθμός εξαγωγών και εισαγωγών υπολογιστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση για το στάδιο του κύκλου ζωής που βρίσκεται αυτό το προϊόν;
7. Δεδομένα της Ελληνικής οικονομίας δείχνουν ότι οι μεταβολές στους όρους εμπορίου είναι θετικά σχετιζόμενοι με την οικονομική μεγέθυνση. Ποια είναι η αντίδρασή σας σε αυτή την πρόταση;